

SLOVENEK

Velja po pošti:

za celo leto naprej . . . K 30—
za en mesec . . . „ 2-50
za Nemčijo celoletno . . . „ 34—
za ostalo inozemstvo . . . „ 40—

V Ljubljani na dom:

za celo leto naprej . . . K 28—
za en mesec . . . „ 2-30
V spravi prejemam mesečno . . . „ 2—

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . „ K 7—
za Nemčijo celoletno . . . „ 8—
za ostalo inozemstvo . . . „ 12—

Inserati:

Enostopna petlitrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

za enkrat . . . po 30 v
za dva in večkrat . . . 25,,
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.

Poslano:

Enostopna petlitrsta po 60 v

Izhaja vsak dan izvenredno delje in praznike, ob 3. uri pop.

Redna letna priloga vojni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Ročnopol se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravišтво je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Pred delegacijskim zasedanjem.

Po tri in polletnem odmoru se sestane danes zopet skupni državni zbor, delegacije. Tri in pol leta je dolga doba, posebno če je izpolnjena od tako velikih zgodovinskih dogodkov, katerih priča smo bili in smo še. Od onega nesrečnega sarajevskega dne pa do danes — kje je spomin, da bi mogel vse v naglici pregledati, prešteti in presoditi? Kaj so vse doživela prostrana bojna polja po celi Evropi v tej razmeroma kratki dobi, koliko je doživelo in pretrpelo srečno-nesrečno zaledje? Države so izginile s površja čez noč, majali so se troni, carski prestoli se je zrušil v potokih krvi, stotisoči so dali svoje življenje za svoje ideale ali pa na povelje in pustili svojem kot nepričakovano dedščino neizmerno bedo in gorje. In v teh grozotah in strahotah svet še vedno plove dalje in dalje, da že sam ne ve kam.

V delegacijah bo dana prilika izgovoriti besedo o tem, ali je to vse moralo biti ali ne. Odvisno je od delegatov, ali bo imel grof Černin težko ali lahko stališče.

Grof Černin oziroma naš vnanji urad bo dal delegatom v roke svoj ekspozé, svoj pregled o stanju monarhije v mednarodnem oziru. Ker si domišljujemo, da precej natančno poznamo grofa Černina in politiko tistih krogov, katero on zastopa, že danes lahko povemo, kakšen pregled bo sestavil po naših mislih. To nam je toliko lažje, ker se je pred Černinom oglašil novi nemški kancler grof Hertling in navadno se dobi pri kovaču boljše blago kakor pri kovačku.

Grof Černin bo v prvi vrsti zapel slovesno znanemu ramo-obrami, poveljeval bo lepo čednost zaveznike zvestobe in delal bo globoke poklone proti severu in proti jugovzhodu, proti Berlinu, Sofiji in Carigradu, kakor to tudi zaslužijo naši zavezniki.

Potem se bo dotaknil vojnih dogodkov. Povedal bo, da smo bili od sovražnikov, ki so že zdavnaj pripravljali ta napad, zavrtno napadeni in da se je monarhija kljub vsem notranjim težavam, na katere so naši sovražniki računali, pokazala mnogo čvrstejšo in močnejšo, kakor smo mislili mi sami. Naše orožje je zmagovalo na celi črti in naše čete so prodrele daleč v sovražne dežele, naše narodno gospodarstvo je tako nepričakovano močno, da daje državi neštete milijarde na razpolago; narodi so vsi edini v ljubezni do vladarja in do domovine kakor še nikdar. Monarhija se je izkazala močno; če se je pa izkazala močno, je to najboljši dokaz za solidarnost onih državnih temeljev, na katerih stoji ustroj monarhije že pol stoletja in čez: ti podlagi sta dualizem

in častitljivo, historično nedotakljivo krovništvo.

Svoj ekspozé bo končal s poudarjanjem naše miroljubnosti. Omenil bo lansko mirovno ponudbo, govoril bo o papeževi noti in označil bo svoje stališče z ozirom na najnovejši boljševiški mirovni predlog (ponovil bo, kar smo pred par dnevi brali v dunajskih listih). Kar se tiče te mirovne ponudbe, se bo sukalo vse okrog besed »časten mir med narodi«; pod »narodi« bo seveda Černin zopet razumel državno ozemlje.

Tako prilično si predstavljamo njegov ekspozé. Novega nam ne bo povedal prav nič. Novega se je sicer dovolj dogodilo v teh dolgih treh letih, mnogo zanimivega in važnega, a tega nam pa ne bo povedal. Ekspozéji imajo lastnost diplomatskih barvastih knjig: Kar povedo, to ni novo; kar bi pa človek rad vedel, tega pa nikdar ne povedo. Bo že treba nam poskrbeti za kakšne novice — zaradi varnosti po vojski.

Tudi debate ne bodo bogve kako zanimive. Kaj naj delegatje povedo? Če bodo povedali ministru kako bridko v brki, se bo ta prav malo zmenil za to; zakaj bi se pa vznemirjal, če ima že z asigurno večino? Če ima kakšen delegat srčno željo, da bi povedal skozi delegacijsko okno svojim volilcem kaj novega, bo skrbna cenzura okence lepo zaprla, pa bo. Drugič se pa nič ne ve, kakšni časi nas še čakajo in za take slučaje predolg jezik ni dober. Če pa kakšen delegat misli, da bodo slišali njegove besede z una, se pa moti. Zunanji položaj bolj natančno poznajo kakor mi sami; če ga pa ne, ga bodo pa natančno spoznali iz tega, kar Černin ne bo povedal. Zakaj bi se torej delegatje trpili in ubijali?

Leta 1915. je bil na Angleškem ministerski predsednik Asquith. Ta mož je rekel v enem svojih velikih govorov: Jaz sem odločen, da to vojsko dobim. Mnogo ljudi je ta stavek bralo, malo jih je pa bilo, ki bi bili ta stavek analizirali. Jaz! — kdo je to? Jaz? To je ministerski predsednik, ki je postal to, kar je, po volji parlamenta, in parlament je postal to, kar je, po volji ljudstva oziroma tedanje (in sedanje) ljudske večine. Moja usta (Asquithova) so torej usta parlamenta, so usta narodove večine; kar rečem jaz, tega ne rečem jaz, ampak to pravi narod! — Ali more naš vnanji minister govoriti tako? Tako bo mogel govoriti le tedaj, če bodo v Avstriji vsi narodi zadovoljni uživali svoje pravice, ki so potrebne za samostojni kulturni razvoj vsakega naroda. Mi hočemo veliko, močeno Avstrijo, zato zahtevamo, da njeni državniki vpoštevajo zahteve vseh narodov v enaki meri.

Seidlerjev odgovor.

Češka zahteva po združenju slovaškega ozemlja z deželami češke krone v samostojno češko državo je izzvala pri prizadetih nemških in madjarskih krogih velik odpor. V ogrski zbornici so uprizorili veliko, deloma umetno narejeno gonjo proti Čehom in Wekerle je le s težavo pomiril »razburjene duhove« z zagotovilo, da stoji na ogrskem stališču nerazdeljivosti ozemlja svetošestanskega tudi najmerodajnejši državni faktor. Z Wekerleovim odgovorom stoji v neposredni zvezi tudi Seidlerjev odgovor na tozadevne, v avstrijski zbornici od češke in nemške strani postavljene interpelacije, ki se v bistvu sicer popolnoma ujema z ogrskim, v obliki je pa malce milejši.

Besedilo odgovora samega smo že priobčili, naj sledi le nekaj pripomb.

Najprej nas interesira okolnost, da je Seidlerjev odgovor zelo podoben malemu umiku naše vlade in opuščanju onega stališča glede ustavne reforme, katero je zavzemala vlada prej pač z ozirom na vnanji položaj. Prejšnje vladne izjave so vsaj po svoji stilizaciji dajale upanje na temeljitejšo in korenitejšo revizijo ustave kakor pa sedanjí odgovor. Kako je prišlo do tega? Ne bomo se motili mnogo, če domnevamo, da je to novo stališče vlade oziroma njeno odločnejše zastopanje dualizma in kar je z njim v zvezi plod Černinovi konferenci z obema ministrskima predsednikoma. Nova sapa piha iz vnanjega urada. Naš vnanji urad računa na efekti laške ofenzive in na leninstvo in zato je ton obeh ministrskih izjav naenkrat mnogo odločnejši. Ne samo zato, utegne imeti to novo Černinovo stališče svoje negativne posledice za dosego miru, ker bodo pri ententi rekli, da tudi Černinovi besedam, katere so prej smatrali za več ali manj odkrite in poštene simptome v prilog demokratizacije, ni mogoče več verjeti, ampak zlasti za slučaj, če bodo nam predbacivali, da delamo svojo politiko odvisno od ententinih uspehov ali neuspehov. To se bo namreč čisto gotovo zgodilo še večkrat, od različnih strani, od domačih in tujih. Takrat bomo pa rekli: in naša vlada? Po čem ravna ta svojo politiko in svoje izjave? Bruno v očesu je mnogo vidnejše, občutljivejše in neprijetnejše kakor pezdri! Mimogrede pa omenjamo, da mi uravnavamo svojo politiko edinole po načelih in idejah, katere smo spoznali za dobre in koristne ne le za nas, ampak za vse človeštvo, naša vlada z vnanjim uradom vred pa nima in nikdar ni imela ne načel ne idej; če se pa sploh kdaj pripravi, da se sklicuje na kakšne princi-

pe potem izvleče iz vseh zgodovinskih muzejev vso predpotopno šaro na dan.

Da nas Seidlerjev odgovor meritorno ne zadovoljuje in nas ne more zadovoljevati, je pa več kot naravno. Načelom, katere zastopa naša vlada, se protivimo kot ljudje, ki čutimo socialno z ljudmi, protivimo se kot Slovenci, protivimo se kot Jugoslovani in protivimo se kot Avstrijci.

Dualizem je plod in izrodek fevdalstva, torej onega socialnega reda, katerega danes vsak človek občuti kot nasilnega in krivičnega. Socialni namen in pomen dualizma obstoji v predpravicah; v gospodstvu in v negaciji enakopravnosti. Dualizem je najmočnejša opora plemenitške grofovske nadvlade in njihovih stariških privilegijev, zato je ga ne more odobravati nihče, kdor čuti kot demokrat in se zavzema za enakopravnost vseh ljudi, ki delajo in s plodovi svojega dela vzdržujejo državo in človeško družbo, katero danes branijo s potoki svoje krvi gotovo ne za koristi samo enega dela države in družbe.

Kakor je dualizem političen izraz za socialno neenakopravnost, tako je tudi izraz za narodnostno neenakopravnost. Kdor je zadovoljen s privilegiji kast, ta je zadovoljen tudi s privilegiji posameznih narodnosti in se vnema za gospodstvo naroda nad narodom, ne pa za mirno in spravno sožitje naroda poleg naroda. Naš narod si nikdar ni lastil tuje posesti in nikdar ni zahteval zase pravic, katerih drugi nimajo ali pa ne bi smeli imeti. Pač pa pravi načelo pravice, da to, kar ima eden, naj ima tudi drugi, če to zasluži. Najmanj, kar je naš narod zaslužil in zasluži, je pa to, da nas puste živeti kot narod, kakor je je najmanjša pravica vsakega delavnega človeka ta, da živi. Ustava nam daje pravico do narodnega življenja žalibog le na papirju. Naši osnovni in temeljni zakoni niso slabi in mi bi bili lahko zadovoljni, če bi se le vestno izpolnjevali. Kdo pa brani njihovo izpolnjevanje? To je dualizem! Ker je osnovna podlaga dualizma fevdalna, zato ne priznava pravic, ampak pozna samo milost, ne priznava državljanov, ampak pozna samo podložnike, ki morajo vse, kar se jim vrže od zgornj, sprejeti kakor je, brez ugovora, brez besede, brez kritike, brez pritožbe. Da je to stališče v državnem življenju nevzdržno, to ve in čuti pri nas vsak kmet, ki ima hlapca; hlapec ima pravico do plačila za svoje delo in nobena milost ni, če mu gospodar da vsakdanji kruh, in sicer zato ne, ker zahteva tudi on od hlapca njegovo delo kot dolžnost, ne pa kot milost. Dualizem torej ni nič drugega, kakor politika milosti in zanikanje pravice. Kdor noče

LISTEK.

Pol do Seče.

(Izviran dopis.)

Pri Klanjščaku.

Saj ga vsi poznamo. Bil je poklican kot vojni mesar v Galiciji. Zbolel je. Ko je ozdravel, je dobil mesto v Podsubotinu. Toda ravno tedaj izbruhne vojna v Italijo. Časa ni imel več, da bi se rešil. Skrival se je kot kmet preoblečen na Senožedah pri Biljani. To so bili ljudi časi! Vendar so ga Lahi pustili na miru tudi potem, ko so zvedeli, kdo je. Pri svojem begu pa so sedaj nanj pozabili.

Sedel je na solincu kakor mož, ki se zaveda, da je zopet svoboden. Bil je naju silno vesel in midva z njim! Kaj je znal vsega povedati! To je za cele knjige. Toda hudo je bilo pod Lahi. Dve leti in pol si ni nikdar luči v hiši prižgal; v dveh letih in pol je samo enkrat z domačim stanovskim tovarišem, z g. Podobnikom govoril in še to o priliki nekega pogreba; dve leti in pol ni šel nikamor v sosedno vasi. Lahi so kruto nastopali. V vse šole v Brdih so vpeljali laščino in le laški se je poučevalo. Naš jezik jim je bil »lingua barbarica«, ki ga nihče ne razume. V mnogih krajih niti v cerkvi niso smeli slovenski pridikovati. V Vedrijanu pa je po internaciji preč. g. Koširja italijanski duhovnik celo krščanski nauk v laškem jeziku razlagal. Otroci so se siloma morali učiti laški in dostikrat so Lahi brutalno nastopali proti nim, ki so med seboj slovensko govorili. Mnoge cerkve so izgubile vse cerkveno perilo in vse paramente, ker so jih Lahi odnesli. To se je zgodilo n. pr. v Biljani, Kojskem, Cerovem in drugod.

Cerkve so razbite v Števerjanu, v Gornjem Cerovem, v Podsubotinu, v Podsenici, v Dolnjem Cerovem je cerkev le poškodovana, drugod so obranjene.

Ljudje so zvečine ostali v Brdih. Sedaj se vračajo zopet na svoje domove. Vipolžani so skoraj vsi doma. V Kojskem jih je že okoli 260; v Cerovem je približno 25 družin, v Števerjanu 8 družin zopet doma.

V Slovincu upravlja faro duhovnik — beneški Slovenec, ki pastiruje hkrati tudi Fojano. — Medano in Biljano upravljata tudi neki beneški Slovenec. Ljudstvo ima oba duhovnika zelo rado, ker sta se za časa okupacije zavzemala za njegove koristi, kjer je bilo mogoče. Toda v cerkvi nista smela slovenski pridikovati. V Vedrijanu se nahaja na mestu interniranega g. Koširja neki duhovnik-kapucinec, ki pa slovenski prav nič ne razume. Tudi v Vipolžah-Kozani je duhovni pastir italijanski duhovnik, ki domačega jezika ne pozna. Stanuje v Vipolžah. V Kozbani je še vedno č. g. Fr. Lenardič, prav tako č. g. Jožef Kodelja, župnik v Šmartnem ter č. g. Ivan Podobnik v Gradnem. Č. g. Ivan Košir je bil do zadnjega na svoji fari v Vedrijanu, od koder so ga početkom julija odpeljali v Italijo. Nahaja se v Florenci, kamor je bil tudi bogoslovec Zorut iz Medane koncem avgusta odpeljan.

Italijani so iz Brd strašno hitro zbežali; pustili so za seboj vse, samo da bi mogli ubežati. Spočetka so imeli laški vojak vsa v izobilju; za kosilo so dobivali poleg mesa in juhe ter kruha tudi čokolado, sir, vino in druge pribliške. Pozneje se je vse skrčilo, kar je vojaške delalo nezadovoljne.

Hiša, v kateri smo g. Klanjška dobili, je bila vojaška bolnišnica. Temu primerno izgleda vsa okolica. Pod hišo pokopališče; na drugi strani pa vojaška obleka, čevlji, oatro-

ne, puške, perilo itd., vse zmetano naokrog, da segniše. Grobovi na pokopališču morajo biti precej plitvi, kajti mrliški duh puha prav neprijetno iz njih.

Pokazal mi je g. Klanjšček okolico: prekrasne griče, ki so bili povsod pokriti z najlepšimi vinogradi. Sedaj vinogradov ni več. Trte leže sem pa tja po tleh, kakor bi umirale; drugod pa so jih uničile barake, pota in zla roka. Škoda v Brdih je neizmerna.

Tu mora vlada čimprej pomagati. Brda so silno rodovitna kraj! Ljudi treba čim prej poslati domov, a dati jim je treba, kar za gospodarstvo potrebujejo: poljskega orodja in živine! Poskrbeti jim je treba krav, in če teh ne, vsaj koz in ovac; prešiče jim je treba dati, da bodo sami prišli do masti. Naj pošljejo v Brda vojne ujetnike, da bodo vsaj za prvo silo obdelali polja, kajti iz njih bi se dobilo prav zgodnjo vrtno zelenjavo. Seveda bi semena vlada sama morala poskrbeti ker doma jih ni.

Med tem je bil pripravljen »rižot«; iz riža in laških mesnih konserv. Prav izvrstno ga je priredil g. Šetnjar! G. Klanjšček pa je postregel z zelo fino pijačo francoskega izvora. Dobil ga je nekje kot darilo. Obed je bil končan. Ura je bila že pol treh. Jaz sem pa hotel biti vsaj še v Kojskem in odšel sem z obljubo, da se ob solčnem zahodu zopet vidimo.

4. V Kojskem.

Slika po cesti kakor do »Njivice«. Kojsko pa je tako, kakor je bilo pred vojno. Deset hiš približno so naše granate porušile. Večje škode ni. Italijani pa so si Kojsko uredili, kakor da bi bilo že popolnoma njihovo.

Takoj pred vhodom na trg pred cerkvijo čitaš na levi strani velik napis: »Citta di Milano. Ospedale chirurgico.« To so bile velike bolnišnice, tudi Kumarjev grad za cerkvijo je spremenjen v bolniške prostore. Ulice so do-

bile laška imena: »Via Avellino, Via Toscana, Piazza Forli, Corso Vittorio Emmanuele« itd.

Stopil sem v Pahorjevo hišo, v rojstno hišo g. Oskarja Pahorja, škofjskega tajnika pri ordinariatu v Trstu. No, mene gotovo ni nihče pričakoval, kajti presenečenje in veselje je bilo velikansko. Takoj mi je gospa hotela z vsem mogočim postreči. Sama ljubeznivost mi je stopila nasproti. Hotel sem zvedeti za njih usodo za časa laške okupacije; oni pa za našo na našem begunstvu. — Šel sem najprej z g. Francmom, bratom č. g. Oskarja po vasi. Na trgu je bila nastanjena artiljerija »Piazza 26^a artiglieria« pa mal bolniški oddelek »Opedaletto 106 Succursale«. Vas je bila ves čas popolnoma evakuirana; vaščani zvečine v Vedrijanu, kjer so bivali tudi Pahorjevi ter imeli gostilno. Povsod po Kojskem so napeljali Lahi električno razsvetljavo; tudi telefonska in telegrafska postaja je bila na trgu. Za gradom se nahaja zelo prostrano pokopališče. Prej je bil tukaj najlepši vinograd. Na tisoče jih je tukaj pokopanih. Častniki imajo lepe nagrobne spomenike; vojak lezene križe in številke. Sredi pokopališča stoji velik križ z naslednjim latinskim napisom: »In Domino / salve pro patria / vulnerati / disciplina pacis nostrae / super vos / gloria — Triumphus — / victoria — / summa laus / vobis / vobis honoris / corona.«

Bolniški prostori so zelo obširni. Vsa oprava do velike bolniške lekarne je ostala v njih. Sedaj je vse razmetano. Tam sem videl na kupu tudi ves arhiv bolnišnice; nešteto vojaških aktov in pisem. Beg je bil res strašen.

Gospa pa je potem doma pripovedovala, kako je 28. julija videmski nadškof imel birno v Vedrijanu. Otroci so bili le za silo pripravljeni; njih domači dušni pastir je bil osem dni poprej interniran; drugi pouk pa so dobivali le v laščini. Videmski nadškof je prišel

milosti, ampak zahteva pravico, mora biti proti dualizmu, kdor noče dualizma, mora biti proti »milosti od zgoraj« in zastopati mora načelo pravice. Pravica se pa od milosti loči najbolj po tem, da mi zanj ni treba prositi, ampak da jo smem zahtevati. Kdor stoji na stališču, da je treba za to, kar nam dovoljuje ustava, še le ponižno prositi in ne energično zahtevati, kdor je za kompromise z nemško nadvlado, ki nam hoče deliti samo milost, odreja nam pa kot gospodovalec faktor vsako pravico, ta je dualist, ta je predpotopnik, ta je krivičen, ta je slab, ki sam prosí, naj ga tepe tista šiba, ki ga je tepla doslej, tudi se zanepre.

Zato smo in moramo biti proti dualizmu, ker dualizem deli dobrote samo Nemcem in Ogrom, nam pa meče oglodane kosti.

Da naša vlada zastopa dualistično stališče, obžalujemo iz vsega srca. To stališče je bilo enkrat mogoče, danes pa nič več. Mogoče je bilo dlejš, dokler so bili narodi nalik malim otrokom onemogli in slabi in so morali požirati vse, kar jim je delila milost. Danes so pa narodi dorastli; narodi so močni in se svoje moči, svojega dela in svojega pomena zavedajo.

Za gospodarsko obnovo goriške dežele.

Goriška dežela je na tleh. Kdor je bil po naši slavni ofenzivi proti Italiji v Gorici, poreče: Gorica je strašno razdejana, kdor si je pa potem ogledal še goriško deželo, poreče: Gorica še stoji, a dežela je na tleh.

Kako naj se ti opustošeni kraji v gospodarskem oziru obnove? To je za naš narodni obstanek velevažno in odločilno vprašanje. Da si ne bomo kdaj očitali, da smo zamudili in prespalili velike čase in da ne bomo govorili: Ko bi se dalo vse dvakrat storiti, bi vdrugič vse bolje storili, premislimo in preudarimo dobro, kako so v sličnem slučaju delovali drugod.

V mislih imam vzhodno Prusijo, v katero so Rusi v letu 1914 in 1915 dvakrat udrli in jo skoraj popolnoma oplenili, porušili in požgali. V bitki od 8. do 23. februarja 1915 so jih Nemci v Mazuriah premagali in vrgli daleč za državno mejo. Ljudstvo, ki ni bežalo, so Rusi odvedli v Rusijo. Cela pokrajina je bila kot izumrla dežela. Porušenih in požganih je bilo 34 tisoč poslopij, nad 100.000 oplenjenih, živinoreja zelo oškodovana, polja in travniki poteptani in razriti in vse gospodarsko prodje uničeno. Škodo so cenili na 1 milijardo.

Kako so Nemci tej pokrajini pomagali? Kakor pri nas, ni bilo tudi v Nemčiji nobene državne postave, ki bi določala odškodnino krajem, ki jih je vojska opustošila, čeprav se zdi to samoposebi umevno. Zato je vzel prusko kraljestvo začasno vso stvar v roke in so v pruskem državnem zboru dne 10. novembra 1914 določili 400 milijonov mark, ki naj jih vlada rabi v pomoč opustošenim pokrajinam. V pruskem državnem zboru so utemeljevali to postavbo tako-le: Nemška država bo morala vse to pruski kraljevini povrniti, kajti vojsko vodi država, ne Prusija. Nemška država je dolžnica vsem, ki so vsled vojske trpeli posebno škodo, kakor bo tudi le nemška država mogla zahtevati od premaganih narodov odškodnino in ne Prusija. Zato pa je zahtevala pravičnosti, da država odškoduje vse posameznike, ki so za rešitev celokupne domovine imeli posebnih žrtev.

* Glej »Hochland«, 4. zvezek 1916/1917 stran 457.

k njej na malo okrepčilo. Zelo prijazen gospod, a tedaj je bil videti zelo pobit. Rekel ji je med drugim: »Cara mia mammetta; non sara niente con Italia. Povera Italia!« Kakor da bi bil slutil dogodek štirih mesecev pozneje. Tudi kralj je bil v Vedrijanu in v Kojakem. A vojaki so mu baje le malo spoštovanja izkazovali.

Starši niso hoteli svojih otrok pošiljati v šolo, ker je bila laška. Vsi so zmerom upali, da boš vendarle enkrat prodor. Pri vsaki ofenzivi so se ozirali proti vzhodu, če li že naši prihajajo. Slednjič je prišla ura odrešenja. Njih veselje je bilo neizmerno!

Solnce se je nagibalo k zatonu. Poslovil sem se od ljubaznega Pahorjeve družine ter jo v gladih korakov ubral proti »Nivici«. G. Klanišček nama je za odhod postregel z izbornim ruskim čajem, ki je bil nekje odločen za laško brigadno poveljstvo. Bil je res pristno blago! Zastonj ga boš takega pri nas iskal.

Spremljal nas je dolgo pot. Tema je bila, ko smo se ločili; on nazaj na »Nivico«, midva pa pod števčarjano proti Grojni v Gorico. Bila je sicer trdna noč in nekaj meseca na nebu. Toda uživali nismo več modla krajine, kjer so se mesece in mesece vršili najhujši boji. Grojna, prej najlepša pomladna idila, je postala sedaj pozorišče zgodovine in bojnih grozot. Pa prepirčan sem, tudi pomladna idila se bo zopet tjakaj vrnila. Prišla sva v Podgorje. Nepriznava zapaziva v mesečnem svitu nasproti razvalinam Klaniščeve — županove hiše razveliča Soča. Straža se je grela pri ognju. Lep, širok most je to neprimerno lepši kot oni nekdanji v Straticah. In zopet sva bila v Gorici, v naši dragi Gorici; zavest naju pa je prešinjala, da sva danes uživala svobodo na osvobojenih goriških tleh!

To načelo je priznal dne 3. julija 1916 nemški državni zbor, sklenivši, da se mora vsa vojna škoda na blagu in premoženju natančno preceniti in zagotoviti Prusiji povrnitev vseh stroškov, ki jih je že imela ali ki jih bo še imela v pomoč opustošenim pokrajinam. Vse, kar je Prusija že potrošila ali bo potrošila za obnovo vzhodne Prusije, bo država povrnila, kakor zahteva pravičnost. Do danes je že do dve tretjini škode poravnane. Prejšnje blagostanje se polagoma vrača v deželo.

Po kakih pravilih so delovali v Prusiji za gospodarsko obnovo dežele, za zgradbo domov in gospodarskih poslopij, za nakup gospodarskega orodja, bišne oprave, potrebne živine i. t. d.? Država bi bila lahko prevzela neposredno vse delo, pa tega ni storila; lahko bi bila le izročila denar za škodo, pa tudi tega ni storila. Kaj pa? Država je imela pred očmi resnično obnovo opustošene dežele. Ko bi bila dala le denar, bi ga bili nekateri gotovo zapravili ali pa porabili za druge namene. To so hoteli preprečiti. Zato so dajali denar le za določene namene, za poravnavo stroškov, ki so bili potrebni za ridanje, za nakup orodja, oprave, živine i. t. d. Poleg tega je država skrbela tudi za druge gospodarske naprave in naredbe, ki pospešujejo obnovo gospodarskega blagostanja, čeprav se ne morejo imenovati odškodnina. Dvojno delo je torej izvrševala pruska vlada: 1. Dajala je predjume kot odškodnino, a pri tem strogo nadzorovala vsa dela, da se je denar res rabil le za določene namene in za obnovo dežele in 2. izvajala je tudi samostojna dela in socialne preuredbe, ki so v občno korist za obnovo dežele.

Zanimivo je, da se je pruska vlada takoj lotila dela. Najvišja naredba za obnovo dežele je bila izdana že dne 24. septembra 1914. Nadalnje delovanje je bilo določeno in urejeno z ministrskimi naredbami z dne 26. in 29. septembra 1914 in končno z dne 18. januarja 1915. Ustanovili so posebno vojno komisijo, ki naj bi pomagala vladi s svetom in delom.

Predvsem se je morala določiti škoda, ki so jo posamezniki trpeli. Vsak okraj je dobil v ta namen poseben odbor za določitev škode. V teh odborih, ki so šteli po 6 članov, so bili po štirje možje iz dotičnih okrajev, ki so razmere dobro poznali. Oškodovanec je moral na posebnih tiskovinah predložiti odboru škodo. Odbor je razsojal. V obrtnih, kupčijskih in drugih izrednih stvareh so sklicali še druge osebe-strokovnjake v odbor, da so o škodah pravično razsojali. Na podlagi teh razsodb je dajala pruska država posameznikom predjume za nujna dela in nujne potreščine.

Dne 3. julija 1916 je nemški državni zbor s posebnim zakonom uredil vse delo, ki ga je do takrat vodila pruska vlada. V zmislu tega zakona so se morale s posebnimi odbori, pododbori in z državnim odborom natančno določiti vse po vojni provzročene škode, ki jih bo država poravnala, kakor zahteva pravičnost.

Pruska vlada se je držala zdravega pravila, da se mora odškodnina plačevati le za resnične obnove opustošenih krajev. Zato tudi niso dajali denarja praviloma oškodovancem naravnost, ampak osebam, ki so škodo poravnale ali blago dovažale. Le majhne svote za izplačevanje dnin, najemščin in obresti so se dajale naravnost oškodovancem, a so se zahtevale pobotnice. Ta strogo je bila zelo blagodejna. Kjer se ni izvajala, se je povsod pokazala lahkomišljenost in zapravljivost posameznih oškodovancev.

Država je predvsem skrbela, da so se polja dobro obdelala. Kmete, ki so dobro in pravočasno obdelali polja, je odlikovala z darom 25 mark za vsak oral. Zanikrnim posestnikom je vlada sama na njih račun ukazala obdelati zemljišča. Tako je bilo že leta 1915 do štiri petine zemlje obdelane.

Pri nabavi poljedelskega orodja, živine i. t. d. so pomagale posestnikom zadruge in poljedelske organizacije. Tako se je zabranilo oderuštvo. Pri štetvi živine do 15. aprila 1916 se je pokazalo, da je bilo število skoraj normalno.

Največje socialne važnosti je, da se je vlada odločila za razdelitev obsežnih državnih domen na mala ali srednja posestva. Vzhodno-pruska deželna družba (Landgesellschaft) je kupila tudi zasebna veleposestva, ki so bila razdejana, ter jih bo z državno pomočjo razdelila na mala ali srednja posestva. Na ta način bo nastalo mnogo srednjih kmetij in polje se bo bolj izdatno obdelovalo, kar bo v občo korist. To je dalekosežno podjetje, ki nima sicer z odškodnino nič opraviti, a bo zelo pripomoglo, da se blagostanje v deželi dvigne.

Velike važnosti je tudi, da vlada ni dovolila, da bi vsakdo zidal svoja poslopja kakor bi hotel ali kakor je bilo poslopje preje sezidano, ampak je dajala predjume le za taka poslopja, ki so bila napravljena po načrtu, ki ga je morala pregledati in odobriti komisija dotičnega okraja. Te komisije so izdelovale načrte za vasi, mesta in trge in so skrbelo, da so vsi primer-

no, lepo in okusno zidali. To delo pa je le počasi napredovalo, ker ni bilo delavcev in ni bilo zlasti tehnikov. Do konca leta 1916 je bilo baje že polovico hiš pozidanih.

Velike težave so bile tudi z nabavo nove hišne oprave. Vojska je hišno opravo skoraj popolnoma uničila. Z raznimi razstavami je skušala vlada dvigniti ljudski okus tudi v tem oziru.

Pruska in nemška država ste storili v polni meri svojo dolžnost. Opustošena dežela se spet dviga, čeprav ni še vojska končana in je utemeljeno upanje, da bo blagostanje v bodočnosti daleč presežalo preteklost. Glavna reč je, da je država pripoznala strogo dolžnost, povrniti vse škode na poslopijih, na orodju in na hišni opravi, na opustošenih poljih, travnikih in gozdih, na živini itd. Tudi škoda, ki so jo trpele javne družbe, javni uradi in ustanove, n. pr. občine, okraji, dežela, cerkve, šole, zavodi i. t. d. se je morala vsa preceniti in bo država poplačala, kakor zahteva pravičnost. Ker niso občine, okraji in dežela dobivale dovolj davkov za vzdrževanje svojih uradnikov in svojih naprav, za plačevanje obresti za dolžne kapitale, jim je država priskočila na pomoč z brezobrestnimi posojili.

To delovanje v pruski provinciji, ki so jo Rusi razdejali, bi nam moralo biti pred očmi sedaj, ko bo treba obnoviti opustošeno goriško deželo. Opozarjamo na to naše državne poslance. Sedaj je čas, da dvignejo glas za pravično stvar. V Prusiji so začeli takoj s potrebnimi pripravami in naredbami, ki so vse delo za obnovo natančno uredile in določile, čeprav je bila še nevarnost, da se Rusi vrnejo, kakor se je to tudi v resnici zgodilo.

Kdor si je ogledal opustošeno goriško deželo, bo pripoznal, da je potrebno tu hitro in izdatno delo. V članku: »Verske, socialne in politične naloge po vojski«, sem nasvetoval v »Času« (6. zvezek, 1917), naj bi si napravili prav konkretne načrte, kdo naj vzame delo v roke, ali država ali dežela ali odbor za obnovo opustošenih krajev ali kaka domača zadruga? Sedaj, ko sem videl strašno in obsežno razdejavanje, sem spoznal, kako potrebno je, da se to vprašanje takoj reši. Lepa slovenska goriška dežela, ki je sedaj na tleh, kliče vse poslance in razumnike na pomoč, prosijo, naj se vsi zjedinijo za naglo rešitev tega bisera jugoslovanske zemlje. Prusija in nemška država ste nam dali v tem oziru krasen zgled. Ko bi bila lepa goriška dežela nemška, bi imeli že davno vse načrte in priprave! Po zgledu Prusije in pa nemške države se mora vprašanje o odškodnini takoj postavno urediti in vse delo za resnično obnovo dežele po zgledu v Nemčiji postavno določiti. Goriška dežela je imela posebnih žrtev za rešitev celokupne avstro-ogrsko države, zato je pravično, da dobi od države odškodnino. Žrtve goriške dežele so ustavile naval italijanske armade na skupno domovino Avstrijo. Razvaline goriške dežele so preprečile, da niso druga mesta v Avstriji postala razvaline.

Kakor v nemški državi, naj se tudi pri nas osnujejo po občinah in okrajih odbori in pododbori, ki naj natančno precenijo in določijo vse žrtve, ki jih je goriška dežela imela za skupno stvar! Na podlagi postavne cenitve naj se potem delo vodi tako, da se bo odškodnina res rabila za gospodarsko obnovo opustošene dežele. Skrb za to obnovo bodi vsem slovenskim razumnikom v sedanjem kritičnem času prva. Kakor je cela nemška država obrnila svoje oči na vzhodnoprusko provincijo, prav tako jih obrnimo mi na goriško deželo. Po naši skrbi in po našem neumornem delu mora vstati iz razvalin nova Gorica in nova goriška dežela.

Dr. A. Pavlica.

* Pisec teh vrstic se je mudil v Gorici in okolici od 17. do 22. novembra 1917 in je videl z lastnimi očmi to strašno razdejavanje.

Polvorjena krajevna mena na Slovenskem.

Dr. Pogačnik in tovariši so danes vložili naslednjo interpelacijo na ministrskega predsednika radi uradnih potvorb krajevnih imen v slovenskih deželah:

V seznamu krajev in krajevnih občin iz leta 1915, katerega je izdala c. kr. statistična centralna komisija na Dunaju, opazamo z ogorčenjem, da so slovenska krajevna imena v deželah, kjer stanujejo ali Slovenci izključno sami za se ali pa pomešani z drugimi narodi (Nemci in Italijani) po Koroškem, Štajerskem in Primorskem, docela vtajena in nameščena z grdinami nemškimi potvorbami. Pa tudi na Kranjskem, kjer prebiva le 5 odstotkov Nemcev, obsega seznam za vsako slovensko ime tudi nemško popačenko. Za primer navajamo le imena 7. volilnega okraja (Postojna), kjer ob ljudskem štetju ni bilo izvešeni par uradnikov, nobenega Nemca: Kaltenfeld — Studeno; Altendorf — Staravos; Sagon — Zagon; Salog — Zalag; Stermiza — Strmca; Bukuje — Bu-

kovje; Narein — Narin; Kleinmeierhof — Mala Pristava; Grossmeierhof — Velika Pristava; Neudirnbach — Nova Sušica; Altdirnbach — Stara Sušica; Deutschdorf — Nemška vas; Dorn — Trnje; Graz — Gradec; Palitschje — Palčje; Oberlesetsche — Gornje Ležeče; Senosetsche — Senožeče; Losize — Lozice; Grosspule — Veliko polje; Kleinpule — Malo polje; (Dobropolje); Babenfeld — Babnopolje; Radockendorf — Radohovavas; Mautersdorf — Matenjavas; Prästranegg — Prästranek; Saretschje — Zarečje; Meretsche — Merječje; Saretschiza — Zarediča; Jurschitz — Juršiče; Killenberg — Kilovče; Sagorje — Zagorje; Schillertabor — Šilen tabor; Unterurem — Dolnje Vreance; Hrenowitz — Hrenovice; Grossbrdo — Veliko Brdo; Kleinbrdo — Malo Brdo; Witousche — Otošče; Iggendorf — Iga vas; Kosarsche — Kozarišče; Lipsein — Lipsej; Uschank — Viševik; Podlaas — Podlož; Bösenberg — Hudivrh; Grossoblak — Velike Bloke; Grossberg — Veliki Vrh.

Opozarjamo, da so zgoraj navedena nemška imena za uradno uporabo v vsakem oziru popolnoma nepotrebna. Kajti po večini so le potvorbe slovenske besede nekatere, kakor n. pr. Schillertabor za slovenski Šilen tabor pa naravnost badaste, ker Šilen tabor s kakim Schillerjem ni imel nikdar opravka. Te potvorbe delajo naravnost sramoto avstrijskega uradovanja.

Tudi ne pridobi nemški jezik s krajevnimi imeni kakor Oberlesetsche ali Unter Urem ali Prästranegg nič na svojem blagoluganju.

Da bi bilo iz vojaškostrategičnih ozirrov potrebno obdržati še dalje te skovanke, ni res. Sedanja vojna nas je naučila ravno nasprotno. Vojak mora na karti najti samo tako krajevo ime, kakor ga ljudstvo v dotičnem kraju res pozna in govori. Znanih nam je obilo slučajev, da vojaki, ki ne znajo slovensčine, spravujejo v dotičnem kraju z nemško skovanjo, a nihče ne more izvedeti, kje je, ker ljudstvo teh spak ne pozna.

Jasno je, da so taka imenovanja le kanrika uradništva, ki hoče germanizirati naše zemlje in s tem zatajiti njih značaj; s tem pa odtuja naše zvesto in pošteno ljudstvo državi in vladarski hiši.

Kot kuriozum te germanizatorične tendence navajamo najnovejši kričeči slučaj. Ko je pred par meseci napravila južna železnica na kranjsko-primorski meji v bližini kraja Gaberk blagovno postajališče, je nameravala dati postajališču ime po kraju. Toda vsled nekega »višjega povelja« — menda od strani nekega vojaškega poveljstva, je dobilo postajališče samonemško ime KRAINER END. Ta oznaka žali tamonjše prebivalstvo. Odločno proti temu protestiramo in ponavljamo staro zahtevo našega ljudstva, da se takoj neha v naših, od slovenskega ljudstva naseljenih krajih taka nesramna germanizacija. Zahtevamo, da v samoslovenskih krajih obveljajo samoslovenska imena, v narodnomešanih krajih pa poleg tujerodnega na prvem mestu pravilno slovensko ime.

Vprašamo Njegovo ekscelenco, ali so mu te, naše ljudstvo žaleče razmere znane, in ali je Njegova ekscelenca voljna, te nerednosti v interesu države in javnega reda čimprej odstraniti.

Parlamentarne vesti.

Rekvizicije v mariborskem okraju.

Poslanec Pišek in tovariši so vložili na ministra za prehrano naslednjo interpelacijo:

Glasom množičnih nam došlih poročil in pritožb se v mariborskem okraju rekvirirajo vsa živila in krmila na način, ki morajo dovesti do katastrofe.

Pri rekviriranju krompirja se jemlje za podlago zmotni samovoljni preračun 80 q na ha. Dokazano pa je, da se je pridelalo k večjemu 50 do 65 q. Ne ozirajo se na dejansko razpoložljive zaloge ter ne puščajo ljudem niti za seme potrebnega krompirja.

Gostja A. Blažič, vdova s 7 otroci, je dobila od nekega posestnika v našem kraju, da je nasadila krompir. Pridelek bi bil komaj zadostoval za hrano družini in za seme spomladi. Kljub temu je morala oddati 75 kg. Ker je oddala samo 65 kg, so prišli čez nekaj dni — 2 uri daleč — vojaki in ji vzeli še ostalih 10 kg.

Neki posestniki v Skokih so krompir sloma vzeli in ji pustili samo 2 kg.

Na enak način se rekvirira ajda, tako da prihodnje leto tudi ajde ne bo mogoče sejati.

Zato vprašamo:

1. Ali je Vaša ekscelenca pripravljena nemudoma odrediti, da se v mariborskem okraju navedene rekvizicije v interesu pomladne selve primerno omeje in se pri tem ozira na prehrano prebivalstva in obranitev živine?

2. Ali hoče Vaša ekscelenca dotičnim oblastim s potrebnim poudarkom ukazati, da izvajajo vse rekvizicije temeljem resnično obstoječih zalog?

3. Ali je Vaša ekscelenca pripravljena v svrhu odvrnitve preteče lakote v navedenem okraju odpraviti brezobzirno-nesorazmerno odzemanje pri producentih in štajerskemu namestniku ekscelenci grofu Clary-Aldringenu naložiti, da bo z vsemi deli dežele postopal enakomerno in s potrebno obzirnostjo?

Eksplozija na kolodvoru na Pragarskem.

Poslanec Pišek in tovariši so vložili na vojnega, notranjega in železniškega ministra naslednjo interpelacijo:

Dne 10. julija 1917 po pol 2. uri ponoči je iz nepojasnjenega vzroka nastala v enem z municijo naloženih vozov tovornega in transportnega zbiralnega vlaka št. 271, ki je stal na pragarski postaji pripravljen na odhod na Ogrsko, eksplozija, kar je imelo za posledico, da je več vagonov zletelo v zrak, 80 voz je pa bilo poškodovanih. V tem vlaku je bilo tačas približno 300 vojaških oseb; od teh je bilo 48 mož ubitih in približno 30 ranjenih.

Po eksploziji nastali ogenj se je razširil tudi na oklopni vlak, ki je že dalj časa stal pri kurilnici; 4 vagoni so zgoreli in uničene so bile večje množine municije.

Orožniškega vodjo Franca Friedla s pragarske orožniške postaje, ki je z ostalim postojnim moštvom opravljal službo na mestu nesreče, je zadela šrapnelska krogla iz oklopnega vlaka v brado in ga ranila.

Uničenih je bilo veliko živil, ki so bila natovljena na tam stoječih vlakih. Večje število takih voz je rešil krepki nastop železniškega osobja, ki jih je odpelo in izločilo.

Podpisancem ni znano, da-li se je že uveljavila preiskava, temeljem katere bi se imela svojcem padlih in ranjenih dovoliti odškodnina, oziroma podpora.

Na Pragarskem se je ob eksploziji zgodilo tudi nad tisoč šip. Sedaj se pa brani vsaka oblast, da bi dala zasebnim oškodovancem odškodnino.

Zato vprašamo:

1. Ali se je že uveljavila preiskava, da se dožene vzrok eksplozije?

2. Ali so Vaše ekscelence pripravljene odrediti potrebno, da dobe svojci ponesrečenih in ranjenih odškodnino?

3. Kaj nameravajo Vaše ekscelence odrediti glede odškodnine zasebnim poškodovancem?

Državljanska vojska v Rusiji.

Odgovor Avstrije Rusiji.

Dunaj, 1. decembra. Seidlerjeva izjava o mirovnem vprašanju 30. novembra v avstrijski poslaniški zbornici se je brezzično brzojavila v Rusijo. C. in kr. vlada je svoj odgovor brezzično brzojavila 28. novembra ponoči v Carsko Selo; tam so brezzično potrdili, da so brzojavko sprejeli.

Kodanj, 1. decembra. Tukajšnji krogi, ki so v zvezi z boljševiki, so izvedeli iz Petrograda: Brzojavka grofa Czernina, da se hoče avstrijska vlada pogajati z boljševiki, je v celi Rusiji zelo vplivala. Vladni krogi so zadovoljni, ker so s tem osrednje velesile priznale novo vlado v Petrogradu. Czerninovo brzojavko so takoj listi s posebnimi izdajami razširili. Na petrograjskih cestah so prirejali osrednjim velesilam ovacije. Vsi sloji ruske družbe so prepričani, da se bo sklenil mir med Rusijo in osrednjimi silami prej, kakor se splošno sodi.

Kodanj, 1. decembra. Ruski listi zahtevajo, naj se hitro sklene mir.

Mirovna pogajanja.

Curih, 1. decembra. Reuter je poročal iz Petrograda: Krylenko je naznanil, da so se njegovi delegati vrnili z uradnim odgovorom nemškega vrhovnega poveljnika. Krylenko je nato takoj zapovedal, naj prenehajo na celi ruski fronti streljati. Zastopniki obeh strank se sestanejo v nedeljo. Kakor hitro se sklene premirje, bodo pozvali ruski delegati zaveznike, naj tudi mir sklenejo.

Boljševiki odpovedali Rumuniji pogodbo.

Rotterdam, 1. decembra. »Daily Mail« poroča: Vlada boljševikov je odpovedala 28. novembra Rumuniji s prejšnjo vlado sklenjeno pogodbo. Rumunski parlament je sklican.

Basel, 1. decembra. »Morning Post« iz Pariza: Sporazum je ponudil rumunski vladi, če želi Rusijo zapustiti, zavetišče v zveznih državah. Od srede je moteno brzojavljenje z Jašem in Kišinevom, sedežem rumunskih oblasti.

Rumunija in mirovna ponudba Rusije.

Berlin, 1. decembra. »Vossische Zeitung«: Rumunija je poslala noto Angliji, Franciji in Ameriki, da mora Rumunija vsled ruskih razmer ali zapustiti fronto, če ji zavezniki ne prihitijo na pomoč, ali se bo morala pogajati s sovražnikom.

Koaličijska vlada v Petrogradu?

Amsterdam, 30. novembra. »Daily Chronicle« je poročal iz Petrograda, da je vlada boljševikov odstonila in da so sestavili koaličijsko vlado boljševiki, socialni revolucionarji in mednarodni menševiki. Dalje pravi, da podpirajo na fronti le tri armade boljševike.

Ruska zastopstva v Italiji proti boljševikom.

Lugano, 1. decembra. Agenzia Stefani: Rusko veleposlaništvo pri Kvirinalu, rusko veleposlaništvo pri Vatikanu in rusko vojaško zastopstvo v Italiji niso priznala ruske vlade boljševikov in so prekinila občevarje z ruskim zunanjim ministrstvom.

Strpnost Amerike nasproti Rusiji.

Newyork, 30. novembra. »Associated Press« poroča iz Washingtona, da bodo zavzeli nasproti Rusiji strpno politiko.

Prelom sporazuma z Rusijo.

Bern, 1. decembra. Francosko časopisje splošno sodi, da bodo na pariškem posvetu sporazuma sklenili prelom z Rusijo.

Volitve v konstituanto.

Rotterdam, 1. decembra. »Daily Telegraph« je poročal v četrtak iz Petrograda o volitvah v konstituanto. Za boljševike je glasovalo nad 400.000, za kadete skoraj 250.000, za socialne revolucionarje 150.000 volilcev. Od 12 sedežev so dobili boljševiki 6, kadeti štiri in socialni revolucionarji 2 sedeža.

Sporazum brez moči.

Curih, 1. decembra. Dobro poučeni krogi sodijo, da se Ljening in Trockij zave data svojega vpliva v narodu in v armadi. Izjavili se bodo zato vsi poizkusi ententne diplomacije, da prekrži mirovne načrte ruske vlade.

Maksim Gorkij za Ljeninga.

Amsterdam, 1. decembra. Iz Petrograda: Maksim Gorkij je objavil članek, s katerim slavi Ljeninga, ker prinaša Rusiji mir.

Iz tajnih spisov diplomacije.

Med objavljenimi tajnimi spisi ruske diplomacije se nahaja tudi poročilo Polivanova z 20. novembra 1916 o nastopu Rumunije. Poroča, da se je nagibala Rumunija sem in tja. Posebno koncem leta 1915 in začetkom 1916 se je Rumunija zelo približevala osrednjim velesilam, po Brusilovi ofenzivi spomladi in poleti l. 1916. se je zopet približala sporazumu. Štabni načelnik ruskega vrhovnega poveljnika je bil dolgo časa iz vojaških razlogov za to, da ostane Rumunija nevtralna, pozneje se je šele približal Aleksejev nazoru zaveznikov, ki so pričakovali, da bo nastop Rumunije pospešil konec vojske. Avgusta 1916 se je sklenila z Rumunijo vojaška pogodba, po kateri naj bi dobila Rumunija Bukovino in celo Transilvanijo. Poznejšo nesrečo so zakrivila Rumuni sami, ker so precenjevali svojo moč. Z ruskega vidika je položaj tak: Če bi se bile uresničile nade pogodbe, ki se je sklenila leta 1916 z Rumunijo, bi bila nastala na Balkanu zelo močna država; v Moldavi, Vlaški, Dobrudži, Transilvaniji, Bessarabiji in v Bukovini biva 13 milijonov ljudi. Rusiji bi ta država najbrž ne bila priazna, ker bi hotela uresničiti svoje sanje v Besarabiji in na Balkanu. Sedanji dogodki so pogotje pogodbe iz leta 1916 izpremenili, ker je morala Rusija Rumunijo bolj podpirati kakor je bilo mišljeno. Pogodba z Rumunijo se mora zato izpremeniti.

Kerenski židovskega pokoljenja.

Varšavski list »Jüdische Presse« je poročal, da je bil oče Kerenskega rojen v Vilni in da je pripadal ugledni judovski rodbini. Pred 30 leti se je izselil v Ameriko. Nastanil se je v Laxatunu, kjer je prestopil k protestantom.

Švedska.

Sazonov je brzojavil 9. marca 1916 ruskemu veleposlaniku v Parizu, naj se dela na to, da Švedska ne nastopi proti Rusiji in naj se pravočasno vse stori, da pridobe Norveško na rusko stran, če ne bo mogoče vojske s Švedsko zabraniti.

Z bojišč.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 1. decembra. Uradno:

Na Monte Pertica smo odbili napade Italijanov.

Albanija.

Čete albanskih prostovoljcev so zahodno od Korice s hitrim protisunkom odbile napad Francozov.

Dunaj, 2. decembra. Uradno:

Na Monte Pertica smo zopet odbili napad Italijanov; sicer se ni z Benečanskega nič poročalo.

Albanija.

Pri spodnji Vojuši je uspel naš napad.

Na vzhodu nobenih posebnih borb.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 1. decembra. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta Bavarskega.

Na Flandrskem so s topovi le zmerno streljali.

Južozahodno od Arrasa so močnejše streljali.

Bitka pri Cambrai je včeraj z veliko silo vznesla. Popolnoma so uspeli naši protisunki, da izboljšamo naše postojanke. Najmočnejši ogenj topov in metalcev min je pripravil naši pehoti pot v sovražne črte. Med Neuves in Bourlon smo vrgli sovražnika na vasi Graincourt, Anneux in Chainlain nazaj. Naše čete so na obeh straneh Banteuxa vzele z naskokom višine na zahodnem bregu reke; prebile so prve sovražne črte in vzele vasi Connelieu in Villers-Guisain. Sovražnik, ki se je žilavo branil, je imel težke izgube; ubili smo 4000 Angležev, zaplenili več baterij. Z velikimi izgubami za sovražnika so se zrušili protinapadi, ki jih je bil sovražnik zvečer izvedel proti Gonelli, kjer so nastopili tudi oklopni vozovi in konjenica.

Ostro so streljali na bojišču tudi ponoči.

Berlin, 1. decembra. Izjavili so se močni protinapadi Angležev na postojanke, ki smo jih vzeli včeraj na bojišču pri Cambrai.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Sofija, 1. decembra. Uradno:

Macedonsko bojišče: Živahno so streljali s topovi v odseku med jezeroma Ohrida in Prespa v bitoljski okolici, mestoma tudi v ovinku črne. Vzhodno od jezera Prespa pri Mosleni in zahodno od Dojrna sm oodbili več sovražnih poizvedovalnih čet. V dolini Strume je vrgel naš ožen z znatnimi izgubami za sovražnika več sovražnih stotnij, ki so zavirale naše poizvedovalce severno od Koprive.

Italijansko uradno poročilo.

1. decembra. Včeraj ni bilo nobenih pehotnih bojev. Na celi fronti so precej mirno streljali s topovi. Sovražni topovski ogenj je bil posebno ljut na prostoru med Monte Sisemol in Monte Castel Gomber. Na asijski visoki planoti so naše baterije na različnih mestih razkropile sovražne čete, ki so se zbirale. Naši letalci so živahno delovali. Obstreljevali so sovražna taborišča na nižnji Arteni. V zračnih bojih so sestrelili tri sovražna letala in en balon.

Novi boji na Benečanskem.

Curih, 1. decembra. »Secolo«: Na bojni črti pri Piave divja topovski ogenj s tako silo, kakršne še nismo doživeli. Borba za Benečansko se je pričela.

Italija se odpoveda teritorialnim aspiracijam.

Lugano, 2. decembra. Italijanski zakladni minister Nitti je za šnarske časopise izdelal načrt za zvezo latinskih narodov, ki naj bi po vojski služila kot protitež proti slovanskim, nemškim in anglosaškim narodom. Italija, Francija, Španija, Portugalska, Rumunija in latinska Amerika naj bi bile članice te zveze in naj bi stremile za skupnimi cilji na civilnopravnem, trgovskem in političnem polju.

Minister Nitti je nadalje izjavil neke mu sotrudniku lista »Corriere della Sera«, da je vojska na strani zaveznikov za Italijo pred vsem gospodarska nužnost, ker Italija ne more pogrešati dovoza surovin in živil iz dežel zaveznikov.

Italija nima danes niti teritorialnih aspiracij niti sanj o svoji velikosti, ki se ne da o uresničiti. Stališče Italije ne bo nikdar ovira za sklep miru.

Poljski repenjski svet papežu.

Krakovski listi poročajo iz Varšave: Prihodnje dni pošlje poljski regentski svet papežu udanostno pismo, s čimer sv. stolici uradno naznanja svoje vmeščenje.

Skandinavske države ostanejo nevtralne.

Kristijanija, 30. novembra. Povodom sestanka treh skandinavskih kraljev 28., 29. in 30. decembra so skandinavski ministrski predsedniki vseh treh kraljevin: Danske, Norveške in Švedske izjavili: Vse tri države ostanejo nasproti vsem vojskoječim se silam nevtralne do skrajnosti, kolikor časa naj še traja svetovna vojska in kakršnokoli oblika naj že zavzame.

Grška.

Ruski, angleški in francoski poslanik so naznanili 22. novembra 1914 grški vladi, da, če takoj pomaga Srbiji, dobi južno Albanijo, izvzemši Valono. Venizelos je takrat zahteval, naj jamči Rumunija proti napadu Bolgarije in Grške, a Rumunija ni hotela jamčiti. Ponudba se je zato razveljavila. Angleški poslanik je 12. januarja 1915 naznanil Venizelovi vladi, da, če Gr-

ška napade ob slučaju nemškega napada na Srbijo, dobi važna ozemlja v Mali Aziji. Pogajanja so se prekinila, ker je nastopila Bolgarija in ker je Venizelos 21. februarja 1915 odstopil. 30. marca 1916 so se pogajanja nadaljevala. Ruska, angleška in francoska vlada so ponujale Grški vila'et Aidin, če nastopi proti Turčiji. Gunariso-va vlada je 1. aprila naznanila, da se udeleži vojske proti Turčiji, če ji sporazum garantira integriteto Grške s severnim Epirom in z otki med vojsko. Pogajanja niso nadaljevali; 1. majnika je grški zunanji minister izjavil, da ostane Grška nevtralna.

O aktualnih vprašanjih.

Grof Mihael Karoly, znani ogrski politik, ki se nahaja v Bernu, je o položaju na Ogrskem izjavil: Dosedanja volilna pravica na Ogrskem je podelila le primeroma malemu številu državljanov politične pravice. Za prenovno volilne pravice se dela od leta 1904 naprej. V tem pokretu se je Tisza nasilno boril proti demokratični volilni prenosovi. Z nepopolnim parlamentom je uvedel popolnoma nazadnjaško volilno prenosovo. Pod mojim vodstvom se je ustanovil blok, ki ga tvorijo Karolyjeva stranka, radikalne, demokratične in socialistične stranke. V bloku se je dosegel kompromis, po katerem se je sklenil minimalni program. Zanj smo se borili, tudi ulica se je izjavila zani. Dosegli smo, da se bo minimalni program uresničil. Ne uvaža sicer splošne in enake in tajne volilne pravice, a volilno pravico zelo razširja, ker je znižal starost na 24 let in zahteva le čitanje in pisanje, a pri tistih, ki imajo Karlov križ (dobe ga vsi, ki so služili tri mesece na fronti), se tudi to ne zahteva. Na poti k demokratizaciji je prvi in najvažnejši korak splošna volilna pravica. Moderno demokratiziranje je pa neobhodno potrebno v notranjem političnem oziru kakor tudi za trajen mir. Vlada se mora naslanjati na najširše ljudske sloje, ne le na srednji stan.

Zapleteno narodno vprašanje se more tudi le potom splošne volilne pravice rešiti. Popolnoma demokratičnemu vladnemu načinu se ni bati izredne. Posamezne narodnosti naj ne dobe pravic temeljem avtonomij, marveč popolno enakopravnost v pravem pomenu besede. Nikdar več naj se v bodoče ne zasleduje načelo »divide et impera« nasproti narodu.

Iz prepričanja nasprotujem Neumanovi osrednji Evropi. Trajni mir zahteva svobodno trgovino. Izrečno nasprotujem dolgotrajni pogodbi z Nemčijo. Živimo v močnem razvoju. Danes ne vemo, kaj da se lahko zgodi jutri, kakšne razmere lahko bodoči mir ustvari. Edina prava gospodarska politika v teh razmerah je politika provizorijev. Naše geslo bodi: Svobodno roko, popolnoma svobodno roko v vseh gospodarskih vprašanjih. Šele po vojski se morejo sklepati trajne pogodbe.

O Alzaciji in Loreni ni hotel razpravljati. Obžaloval je le, če bi tragično vojsko le-to vprašanje zavlačevalo.

Brezpogojno naj se sklene mir brez vsakih aneksij; vsaka dvoreznost bodi izključena; nikjer, pod nikakim pravnim naslovom naj se nič ne anektira. Predpogoj res trajnega miru je predvsem popolno demokratiziranje vseh velesil, ki se vojskujejo.

Po tej vojski se mora pričeti novo življenje; ne smemo nadaljevati tam, kjer smo prekinili, ko se je pričela vojska.

Vsaka vlada se v bodoče naslanja na najširše ljudske plasti; temeljito naj se demokratizirajo vse evropske države; predpogoj trajnemu miru in lepši bodočnosti vseh, ki vsled vojske trpimo.

Kmetje in meščani

zavaruje svoja posestva in svojo obrt proti uničevalnim načrtom sotražnikov s podpisovanjem VII. vojnega posojila.

Za Jugoslovansko deklaracijo.

Občinski odbor v Kamniku se je soglešno pridružil majniški jugoslovanski deklaraciji. Tozadevno izjavo je poslal Jugoslovanskemu klubu na Dunaj.

× × ×

Občinski odbor občine Hrastje pri Kranju je v svoji seji dne 30. novembra 1917 enoglasno sklenil naslednjo izjavo: Občina Hrastje z navdušenjem pozdravlja deklaracijo z dne 30. maja t. l. Izražamo neomejeno zaupanje Jugoslovanskemu klubu na Dunaju, posebno še njegovemu vrlemu načelniku dr. Korošcu. Zastopniki naši, bodite trdni in odločni, vsi smo za vami! Obžalujemo pa postopanje g. dr. Šusteršiča, ker je v najhujšem boju za svobodo našega naroda izstopil iz vrst naših so-bojevnikov, njemu izražamo svoje nezaupanje. — Najsrčneje se pa zahvaljujemo presvetlemu knezoškofu za odločno izjavo v »Slovincu« z dne 26. novembra 1917. S tem upamo, da je g. knezoškof zabranil veliko sovražstva. Bog mu bodi plačnik! — Občina Hrastje, dne 30. nov. 1917. — Janez Mrak, župan; Gašper Novak, Anton Kozjek, Joža Šink, Matevž Zmerlikar, Jože Zupan, Ivan Brodar, Matevž Kadivec.

× × ×

Občinski odbor v Ihanu je pri seji dne 25. novembra 1917 soglasno sklenil izjavo, da z navdušenjem pozdravlja in se pridružuje jugoslovanski deklaraciji ter izreka Jugoslovanskemu klubu popolno zaupanje. Bog blagoslovi vsa prizadevanja za naše narodne pravice!

Županstvo v Ihanu, dne 25. nov. 1917. — J. Gregorin, župan; Al. Železný, Franc Ločar.

× × ×

Občinski odbor Loke v Tuhinjski dolini je v seji dne 2. decembra 1917 na predlog župana sprejel soglasno sledečo resolucijo: Z navdušenjem pozdravlja združitev vseh jugoslovanskih državnih poslancev v en klub, kakor tudi deklaracijo z dne 30. maja 1917 s prošnjo, naj poslanci z vsemi močmi delajo za njeno uresničenje. Obenem pa z ogorčenjem obsoja izstop dr. Šusteršiča in Jakliča v najvažnejšem trenutku.

Županstvo Loke, dne 3. decembra 1917. — Jože Kališnik, župan; Jos. Cevec, Luka Oražem, Janez Berlec, Pavel Hribar, Franc Smolnikar, Miha Drolc, Franc Korošec, Jožef Mali.

× × ×

Občinski odbor občine Studenec-Ig se je v seji dne 25. novembra 1917 soglasno in z vso navdušenostjo izjavil za samostojno enotno jugoslovansko državo pod žezlom Habsburžanov v smislu jugoslovanske državnozbornske deklaracije z dne 30. maja 1917. Vsi kot en mož hočemo stati za našimi poslanci in zastavimo svoje moči, dokler ne bomo združeni v samostojni jugoslovanski državi. Ker pa naši narodni nasprotniki na Dunaju in drugod tega nočejo priznati, zato čutimo dolžnost, da vam kot ljudski zastopniki izanske občine, zbrani pri občinski seji, izrazimo popolno zaupanje ter se javno in soglasno pridružujemo neupogljivi zahtevi po samostojni in svobodni jugoslovanski državi pod habsburškim žezlom. — S hvaležnostjo tudi pozdravljamo mirovno prizadevanje Nj. Svetosti sv. očeta Benedikta XV., da naj se že skoraj konča to strašno klanje in sklence pravičen mir za vse narode.

Županstvo Studenec-Ig, dne 25. nov. 1917. — M. Mencej, župan.

× × ×

Občinski odbor občine Videm je v seji dne 28. novembra 1917 sprejel sledečo resolucijo: Občina Videm v Dobrempolju navdušeno pozdravlja deklaracijo Jugoslovanskega kluba na Dunaju z dne 30. maja 1917, kateri se pridružuje v polnem obsegu. — Veselo pritrjujemo ljubljanski izjavi zastopnikov vseh naših političnih strank, ki so se pod vodstvom presvetlega knezoškofa dr. Jegliča dne 15. septembra 1917 izrekle za skupno delo. — Obenem pozdravljamo z iskreno hvaležnostjo mirovno stremljenje sv. očeta papeža Benedikta XV. in presvetlega cesarja Karla I.

Občinski odbor občine Videm v Dobrempolju, dne 28. novembra 1917. — Jakob Prelesnik, župan.

× × ×

Občinski odbor na Blokah je sklenil dne 18. novembra 1917 v svoji seji, da se soglasno pridruži jugoslovanski deklaraciji z dne 30. maja 1917. Hvaležni smo za trud našemu vladarju Nj. Veličanstvu cesarju in kralju Karlu, ki dela na to, da se čimprej zagotovi zaželeni mir. — Pridružujemo se tudi mirovnemu stremljenju Nj. Svetosti sv. očeta Benedikta XV., da se skoraj doseže pravični mir vsem narodom.

Županstvo Bloke, dne 28. nov. 1917. — župan: Drobnič.

Delo vojnih fotografov.

Cenjenim naročnikom!

Kakor vsi drugi časopisi, ki so tekom sedanje vojske deloma že večkrat dvignili naročnino, smo prisiljeni tudi pri »Slovincu« vnovič storiti ta neprijetni korak, ako nočemo priti v položaj, ki nam sploh onemogoči izdajanje časopisa.

Z nižje navedeno novo ceno seveda niti z daleka ne bo izravnana ogromna razlika pri cenah za nabavo papirja, barve in drugih potrebščin. Vojske nikakor ne bomo mogli izplačati, če ne bomo imeli potrebnega tiskarskega materiala, ki pa tako hitro dviga ceno, da so pri nekaterih predmetih že dosegli 1000 % povečanja. Vnovič zvišana naročnina seveda ne bo mogla zamašiti te ogromne vrzeli, marveč bo le nekoliko pripomogla, da bo mogoče izogniti se vsaj največjemu primanjkljaju.

Počenši s 1. januarjem 1918 veljajo torej za dnevnik »Slovenec« naslednje nove cene:

po pošti:	
za celo leto	K 36.—
„ pol leta	„ 18.—
„ četrt leta	„ 9.—
„ en mesec	„ 3.—
v Ljubljani na dom:	
za celo leto	K 32.—
„ pol leta	„ 16.—
„ četrt leta	„ 8.—
„ en mesec	„ 2-70
v upravištvu za en mesec	2-50
za Nemčijo celoletno	40.—
„ ostalo inozemstvo celoletno	46.—

p o s a m e z n a številka velja 14 vinarjev.

Kdor izmed cenj. naročnikov je medtem že obnovil delno ali celo naročnino za leto 1918., naj nam razliko dopiše po poležnici, katero prejmo v prihodnjem tednu vsi cenjeni naročniki.

Znižanih naročnin ne moremo nikomur dovoljevati.

Trdno smo uverjeni, da bodo cenj. naročniki znali v polni meri vpoštevati sedanjí skrajno neugodni položaj svojega dnevnika in nam ostali zvesti tudi v bodoče.

Dnevne novice.

+ Slovenska kmečka stranka je izdala svoj oklic, v katerem vabi slovenske kmete v svoj krog. — Oklic je strastno hujskanje kmečkega stanu proti drugim stanovom, poln neresnic, zavijanj in nasprotujících si trditvev. — Ta stranka našemu kmetu ni prav nič potrebna, ker je S. L. S. kakor za druge, delovala tudi za kmečki stan, kar je mogla. To nebodijetrebno stranko snuje dr. Šusteršič, ker jo on potrebuje, ne pa kmetje, ki jo že odklanjajo. Saj naš list dan za dnem prinaša izjave naših poštenih kmečkih mož, ki so jih snovatelji kmečke stranke brez njih vednosti podpisali pod ta oklic. Tako postopanje ni pošteno in naš kmet ga obsoja. — Slovenski, krščanski možje bodo kakor do sedaj, tudi vnaprej ostali zvesti Slovenski ljudski Stranki. Tudi mi kličemo vsem poštenim našim kmetom besede, ki jih beremo v oklicu za kmečko stranko: »Znebimo se vseh spletkarjev, jerobov in sleparjev, ki na naš račun iščejo zase koristi in časti in ki k večjemu potom lažnjivega časopisja in z osebno širokoustnostjo mečejo ljudstvu pesek v oči.«

+ Izjava. Podpisani sem izvedel iz časnikov, da me je imenovala nova dr. Šusteršičeva stranka v njeno vodstvo. Ker pa sem in hočem biti zvest pristaša svoje stare S. L. S., prošim objaviti v Vašem cenjenem listu, da odborništvo v novi S. K. S. odklanjam. V Matenjavsi, 2. decembra 1917. Jožef Žitko, gerent občine Slavine.

+ Izjava. Z ozirom na objavo S. L. S., katera je bila v »Slov. Narodu« dne 24. t. m., list štev. 270., vam poročam, da jaz ni-

sem bil pri dotični seji navzoč in nisem o tem tudi prav ničesar vedel in odklanjam odločno vsako odborništvo in članstvo te stranke. Prosim, blagovolite to v Vašem cenjenem listu primerno objaviti. Z odličnim spoštovanjem Jože Škrbec, župan in posestnik. Staritrč pri Rakeku, dne 30. novembra 1917.

+ Pritisk na župane. »Jugoslovane« piše: Po mestu se širi govorica, da hočejo od gotove vsake odborništvo in članstvo te stranke. Prosim, blagovolite to v Vašem cenjenem listu primerno objaviti. Z odličnim spoštovanjem Jože Škrbec, župan in posestnik. Staritrč pri Rakeku, dne 30. novembra 1917.

+ Generalni polkovnik baron Brodović pl. Boja je odlikovan z najvišjim pruskim redom »Pour le mérite«.

+ Duhovniške vesti. Č. g. o. Pij Vakselj, vikar in kustos v Ptuj, pride za administratorja graškega samostana v St. Vid pri Ptuj. — Č. g. o. Peter Zirovnik pride iz St. Vida v Ptuj.

+ Za vojne kurata je imenovan kaplan v Velikih Laščah č. g. Kovačič Franc.

+ Svetinja za 40letno službovanje se je podelila uslužbenecem južne železnice gg. Jakobu Hočevarju in Francu Mavcu v Ljubljani in rudarjem Jožetu Jesih, Ivanu Hauptmannu, Francu Ostrožniku in Jožetu Peterlinu v Zagorju.

+ Vojni križec za zasluge v civilni službi je podelil cesar v priznanje zaslug pri pospešitvi vojnih zaslug ravnatelj Zdravne centrale Ivanu Travnu.

+ Vodstvo kabinetne pisarne je poveril cesar začasno tajnemu svetniku Francu pl. Hawerda-Wehrlandt.

+ Odlikovanja. Red železne krone 3. vrste z vojno dekoracijo in z meči je dobil stotnik 7. ulanskega p. Viktor Sore. — Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo in z meči je dobil poročnik 87. p. p. Karel Hočevar. — Ponovno Najvišje pohvalno priznanje z meči je dobil poročnik 2. gor. str. p. Feliks Bizjak. — Zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je dobil nadporočnik 27. pp. Viljem Jevnikar. — V drugič je dobil vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo in z meči nadporočnik 2. bos. herc. pp. Ivan Jarec. — Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo in z meči so dobili: poročnik 47. pp. Franc Habi, stotnik 36. težkega polj. top. p. Leon Smole, nadporočnik 2. trd. top. p. dr. phil. Franc Pappež in poročnik 4. trd. top. p. Viktor Čretnik. — Ponovno Najvišje pohvalno priznanje z meči sta dobila stotnik 6. težkega polj. top. p. Božidar Drenik in nadporočnik 17. pp. Karel Müller. — Najvišje pohvalno priznanje z meči sta dobila višji zdravnik 27. pp. dr. Franc Gerlovič in sanitetni poročnik 17. pp. Ludovik Kek. — Zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je dobil črnovoj, poročnik inženir 3. črnvoj. okraj. pov. Ciril Pirc. — Kraljevo prusko vojaško zaslužno svetinjo so dobili: saper 2. sap. bat. Kolbe Franc; narednik Novak Anton; desetniki Gogola Iv., Stepanek Anton in Lindner Jakob in poddesetnik Kapun Jakob, vsi pri 3. saper-skem bat.

+ Padel je na tirolskem bojišču Jakob Klešnik, posestnikov sin iz Spodnje Zadolbrove pri D. M. v Polju.

+ Miklavžev večer. Mariborska podružnica Ciril Metodove družbe v Ljubljani pridedi 8. decembra ob pol 4. uri popoldne v gostilniških prostorih »Mariborske posojilnice« (Narodni dom) udom vseh slov. narodnih društev mariborskih zanimiv Miklavžev večer proti vstopnini 1 K za obitelji. Darovi za mladino naj se dobro ovijejo in označijo ter 3. decembra med 10. in 12. uro oziroma 2. in 3. uro pri posojilničnem slugi oddajo. Po običajnem nagovoru in razdelitvi daril se mladina odvede domov, starši in odrasli pa se snidejo k

zabavnemu družinskemu večeru, ki se vrši po vrlo urejenem načrtu.

+ Čebelarji v kamniškem okraju, vlasti v okolici Radomlja, smo v veliki stiski: kradajo nam panje s čebelami zdaj tu, zdaj tam. Polagoma moramo priti čisto na nič. Malokateri čebelar je, da ni bil še okraden. Sevé, uboga živalca se tačas ne more braniti; čebelnjake imamo sicer zabite, a tatovi vlomijo.

+ Begunje na Gorenjskem. Tukajšnji vodovod ne daje potrebne vode. Ljudje morajo hoditi po vodo drugam, kot so jo dobivali poprej. Zato se opozarja zato postavljene organe, da nas preskrbe sedaj ob zimskem času zadostno z vodo. — Zapadel je sneg ter pritisnil hud mraz. To je za reyne ljudi zelo kritično. — V Begunjah je umrl Jakob Tirovat, po domače Cobilj, v 75. letu. Rajni je bil v okolici dobro znan. Naj počiva v miru.

+ Z Bukovnice nad škofjo Loko nam piše: Pri nas še sedaj nismo dobili sladkorja za mesec oktober t. l., dasi imamo »karte«. Vrhutega do danes ni še kaplje petroleja, ni krompirja t. d. Sedaj tudi pošta iz Solc že nekaj dni ne vozi paketov, ker baje manjka piše za konje. To so res nevesele razmere.

+ Vprašanje hrvatske šole v Pulju. »Hrvatski List« piše: Pretekla sta dva meseca in še vedno ni nobene odločitve o naši šoli v Pulju, katero bi morala prevzeti dežela ali občina. Vsak mesec stane našo Ciril Metodovo družbo ta šola veliko denarja, dočim bi se mogel ta denar uporabiti za kako drugo ravno tako potrebno prosvetno delo.

+ Zastopavljanje hrvatskega jezika v Pulju. »Hrvatski list« piše: Dokler je bil še trdnjavski poverjenik baron Schönfeld, so bili uradni razglasi na prvem mestu nemški, na drugem hrvatski, a na tretjem italijanski. V novejšem času so pa postavili hrvatski jezik v teh razglasih na tretje — zadnje mesto.

+ Dve novi ženski realni gimnaziji otvorijo se letošnje leto na Hrvatskem in sicer eno v Osijeku, drugo pa na Sušaku pri Reki.

+ Navtična šola na Malem Lošinju v letri, ki je bila doslej le italijanska, dobi hrvatske vzporednice.

+ Zagrebške časopise prav pridno pleni na dalnoljubskih poštah tamonjska cenzura.

+ Državni posvet krščanske socialne stranke je zboroval na Dunaju 28. in 29. novembra. Šlo je za strankine zadeve.

+ Navedba odposilatelja pri poštnih pošiljavah. Priporočanje pošne uprave, da se navede na zunanji strani pošiljave ime in bivališče odposilatelja, se še vedno premaplo urazuje. Pri tem ne trpi samo poštni obrat, ker se je število posebnih nedostavilnih pismenskih pošiljk pri sedanjih izrednih razmerah zelo pomnožilo, ampak imajo tudi odposilatelji to škodo, da v slučaju nedostavljivosti ostanejo na nejasnem o usodi svojih pošiljav. Občinstvu se torej znova priporoča, da na pošiljavah vedno navede ime in bivališče odposilatelja, da se tako olajša vračitev pošiljav v slučaju nedostavljivosti.

+ Iz ruskega ujetništva se je oglašil računski podčastnik 97. pešpolka Joško Rot. Ujet je bil 7. junija 1917.

+ Društvo »Dobrodelnost« so darovali sledeči: Delavski zastopnik za obolele invalide 12 kron; Slov. kat. izobraževalno društvo v Središču, Stajersko; istočako za slov. obolele vojaške 107 kron. Nadalje poslila Slov. kat. izobraževalno društvo v Središču Lot čisti dobiček prireditve ob priliki cesarjevega godu v pomoč slovenskim beguncem 164 kron. Ob priliki dr. Krekove smrti je naklonilo Kat. izobraževalno društvo v Dolu za »Vincencijev dom« 30 kron; Hranilnica in posejilnica, Brezovica, 20 kron; Mlekarska zadruga, Brezovica, 20 kron; Živnorojska zadruga, Brezovica, 20 kron; gospod Češarek Franc, župnik, Brezovica, 20 kron.

Ljubljanske novice.

Ij Seja kljuba občinskih svetnikov S. L. S. v Ljubljani se vrši danes zvečer ob pol 8. uri v navadnih prostorih.

Ij Umrlí so v Ljubljani: Marija Slabina, čevljarjeva vdova, 73 let. — Marija Hočevar, strežnica, 64 let. — Murat Bukva, pešec, — Franciška Vidmar, posestnikova hči, 8 dni. — Marija Krivec, tobačne tovarne delavka v pokoji, 68 let. — Marija Kristan, bivša tovarniška delavka, 27 let. — Francesco Conzolaro, laški četovodja. — Ermenegildo Pondini, Michele Bianchi, Luigi Cavandini in Enrico Urbani, laški pešci, vojni ujetniki. — Janez Razič, kajžar, 70 let. — Stanislav Tugar, rejenec, 3 mesecov. — Jurij Vidmar, čevljar, 74 let. — Janez Kavčič, hiralec, 71 let. — Ivana Vreček, kajžarjeva žena, 46 let. — Marjan Uršič, fotografov sin, 3 leta. — Tadeja Neža Ignoti, urušilnica, 34 let. — Uršula Klemenčič, posestnica, 69 let. — Amelija Kalan-Bolivec, zasebnica, 49 let. — Neža Štrukelj, postrežnica, 76 let. — Marija Dekleva, žena strojevodja, 41 let.

Ij Načelnstvo deželne zadruge brivcev v Ljubljani obvešča tem polom cenjenj naročnikov, da so zadrugi člani primorani vso vestranske dragline na potrebščinah in pomožnega osebja cene primerno zvišati in po zahtevani potrebšči urediti. Ponovno se obvešča gospode naročnike in zadrugne člane, da se morajo brivnice vsled ugotovitve razsvetljave vsak dan brez izjeme zadnji čas ob sedmi uri zvečer zapirati. Brivskim mojstrom, ki ne bodo točno zapirali svoje brivnice, se za kazens odvzame plinovo ali električno razsvetljavo.

Ij Priglasitev in oglasitev branov za žreb, moko itd. Stranke se ponovno opozarjajo, da se sprejemajo priglasitve novih in oglasitve odšlih strank vsak dan od 9. do 12. ure na magistratu, Galetova hiša pritišče. — Kjer se izdajajo izkaznice za živila. Kadar poslujejo krušne komisije, sprejemajo priglasitve in oglasitve tudi krušne komisije — vsaka za stranko svojega okraja. Za novo priglasitev je treba prinesiti a seboj legitimacijo in policijsko zglasnico — za oglasitev pa zadostno ležišna legitimacija.

Ij Železniški uslužbenci v pokoji se opozarjajo, da ne morejo prejemati premoga pri železnici na izkaznice, ki imajo rimsko število okraja in tekočo številko v krogu, katere go prejeli pri krušnih komisijah, ker so te izkaznice določene edino le za tukajšnje trgovce a premogom. Kdor hoče dobiti premog na železnici, naj torej izkaznico za premog, ki imajo rimsko število in številko v krogu, zamena za druge vrste izkaznice, ki imajo samo mestni pečat.

li Aktivni železniški uslužbenci bodo dobili tudi izkaznice za prevoz brez številk, kakor hitro boje železniška uprava sporočila številko štedilnikov in peč, za katere se razbija izkaznice za prevoz. Te izkaznice razdeli železniška uprava sama.

li Moka se bode prodajala strankam od torka, dne 4. decembra do vstetega petka, 7. decembra. Na vsako izkaznico se dobi pol kilograma pšeničnega zdroba, kilogram po 94 vinarjev, in pol kilograma moke za kuho, kilogram po 66 vinarjev. Ostanek moke je napovedati zanesljivo v pondeljek, dne 10. decembra dopoldne, kdor na naznani moke, ne dobi več nakazilo za moko. To je zadnji opomin. Tudi je sporočiti, če moka ni ostala.

li Oddaja prekajenega mesa na rumene izkaznice C. Mestna aprovizacija ljubljanska bo oddajala v torek, dne 4. t. m. in sredo, dne 5. t. m. strankam, ki imajo rumene izkaznice, znanomovane s črko C, prekajeno meso, v cerkvi sv. Jožefa. Red je sledeči: V torek, dne 4. t. m. popoldne od pol 2. do 2. ure štev. 1 do 200, od 2. do pol 3. ure štev. 201 do 400, od pol 3. do 3. ure štev. 401 do 600, od 3. do pol 4. ure štev. 601 do 800, od pol 4. do 4. ure štev. 801 do 1000, od 4. do pol 5. ure štev. 1001 do 1200, od pol 5. do 5. ure štev. 1201 do 1400. V sredo, dne 5. t. m. popoldne od pol 2. do 2. ure štev. 1401 do 1600, od 2. do pol 3. ure štev. 1601 do 1800, od pol 3. do 3. ure štev. 1801 do 2000, od 3. do pol 4. ure štev. 2001 do 2200, od pol 4. do 4. ure štev. 2201 do 2400, od 4. do pol 5. ure štev. 2401 do 2600, od pol 5. do 5. ure štev. 2601 do konca. Ena oseba dobi četrt kilograma, 2 osebi pol kilograma, tri in štiri osebe tri četrt kilograma, pet in šest oseb 1 kilogram, sedem in osem oseb en in četrt kilograma, več kot osem oseb en in pol kilograma. Kilogram stane 4 krone.

li Na sladkorne izkaznice štev. 42 se dobi sladkor v trgovini g. Stacula, Selenburgova ulica.

li Premog na izkaznice štev. 13 za II. okraj se dobi v trgovini g. Tichterja, Trnovska ulica, dne 11. decembra 1917.

li Nakaznice za begunsko obleko. Begunci, ki so pretekli teden ali že preje prosili pri mestnem magistratu za obleke, dobe nakaznice v sredo, dne 5. decembra v naslednjem redu: od 8. do 9. ure stranke z začetnimi črkami A do G; od 9. do 10. ure stranke od H do L; od 10. do 11. ure stranke od M do P; od 11. do 12. ure stranke od R do Z.

li Našla se je denarnica z manjšo vsoto denarja ter recept gospe dr. E. Groverjeve-Jenko na Poljski cesti. Dobi se v pisarni Transsen-Abteilung des k. k. Lst. Bez Kdos. Nr. 27, Ambrožev trg.

li Našla se je na Poljski cesti proti Mestnemu domu ročna torbica s srednjo vsoto denarja in nemškimi molitvenicami ter drugimi malenkostmi. Kdor jo je izgubil, naj se oglasi na Coizovi cesti štev. 9, II. nadstropje.

li li Ukradena je bila v soboto 1. t. m. dopoldne v veži Blaznikov tiskarne na Bregu denarnica z večjo vsoto denarja. Kdor bi kaj vedel o tatu, naj takoj naznani državnim policiji.

Primorske novice.

Županstvo občine Vogersko, sedaj v Zdenskivasi, pošta Videm-Dobrepolje, pozivlja tem potom vse svoje občinarje, ki so se pri istem prijavi, da gredo domov obdelovati vinograde, da se takoj zgledajo pri c. kr. okrajnih glavarstvih svojega sedanjega bivališča. C. kr. okrajno glavarstvo v Ajdovščini je na predlog županstva poslalo imenik vseh onih proslavcev in tudi tistih vinogradnikov, kateri se sicer niso zgledali, se pa doma nujno potrebujejo, onim c. kr. glavarstvom na Kranjskem, kjer bivajo dotični begunci Vogerci. Ko bode te prosili za dotično legitimacijo, je potrebno, da vsak razven imena in priimka navede tudi hišno številko iz Vogerskega ter svoje sedanje bivališče.

Begunci iz Jameli, sedaj na Nižjem Avstrijskem, želijo vedeti za naslov županstva Devin, ker bi radi marsikaj vprašali. Vsi oni delavci, ki se se zgledali pri Posredovalnici za goriske begunce, da poidejo delat na gorisko železniško progo, se pozivljajo, da si preskrbijo za ta teden potno dovoljenje do Trsta in naj bodo vsak čas pripravljeni, da odpotujejo. Prihodnji teden bode prišel namreč gospod od dotične firme v Ljubljano, in bo delavce osebno peljal v Trst.

Za »Miklavžev večer« v begunskem taborišču v Brucku o. L. so do danes darovali sledeči gg.: Vidmar F., sodnik bovški, t. č. v Brucku o. L., 10 K; Jelka Breil, Ljubljana, 50 K; nadporočnik Tavčar, Solnograd, Riedenburg, 30 K; Oroslov Kos, Radeče pri Zidanem mostu, 5 K; prevz. dr. France B. Sedej, knezoškof gorški, t. č. Zatičina, 50 K (za božičnico); Kovač Franc, žup. upr. v Lipi, Koroško, 10 K; N. Stazinski, žup., Primskovo, 3 K; Zmaga in Pavla Bregant, Orahovica, Slavonija, 3 K; Hrovatin J. in Zorut E., gor. dež. uradnik, Dunaj, 10 K; R. Stemečki, Celje, 25 K; Hani Diehl, Celje, 40 kg jabolč; Leopold Kamjut, narednik, vojna pošta 234, 10 K; Hafner Josip, Ljubljana, Mestni trg 2, 10 kron; Artur Lokar, notar v Ajdovščini, t. č. Maribor, 10 K; Stane Vidmar, nadporočnik, t. č. Bruck o. L., 20 K; Ivan Nep. Vidmar, župn., dekan bovški, t. č. Št. Vid, 15 K. Darovalcem Bog platil Za odbor: Avgust Kozman, beg. taborišče v Brucku ob Litvi.

Posredovalnici za goriske begunce so darovali: Gosp. R. Strmečki v Celju 50 K; gosp. Fran Spacapan, Dol. Tribuša št. 112 20 K; iz veselja, da Slov. L. S. ni umrla, ampak zopet oživel, je daroval gosp. Franc Cerar, Stob pri Domžalah 50 K. Prim. dr. Derganc v Ljubljani je daroval 50 K; vojni kurat Bonac v Knittelfeldu je daroval 100 K; Alojzij Kokelj, župnik v Vurbergu, je daroval mesto venca na grob velikega Slovana dr. Kreka 50 K potrebnim beguncem; Martin Dimnik, c. kr. vojni kurat v Gradcu je poklonil 100 K 20 h; Franc Šmid, kurat v Brancici je daroval 50 K mesto venca dr. Kreku; svetnik Saje v Skarčini je daroval 10 K; Hranilnica in posojilnica v Sevnici

je darovala mesto venca dr. Kreku 50 K; Fr. Malalan, divizijski župnik, 36. I. D. vojna pošta, je daroval v spomin dr. Kreka 50 K; Vojni kurat Erz in Celovcu, je daroval 15 K za dr. Krekov spomin; preč. g. župnik Porenta, Hinje, je daroval 15 K mesto venca na grob dr. Kreka. Vsem gg. darovalcem se »Posredovalnica« za izkazano vedomost najtopleje zahvaljuje.

Pogrešane družine z Goriskega. Marija Jelerčič, begunka iz Jezevca št. 144, občina Bate, Gorisko, sedaj stanujoča v Studenem št. 26, občina in pošta Postojna, išče svojega moža Jožeta Jelerčiča, ki je v zadnjem času služil pri vojakih v Celovcu, pri delavskem oddelku. — Ivan Mokrin, v k. k. Reserve-Spital št. 2, oddelk I. barake 3, Klosterbrück, pošta Zneim na Moravskem, poizveduje po svoji ženi Mariji Mokrin in sedmih otrocih, doma iz Lokovca št. 120 pri Cepovanu. Kdor ve kaj o pogrešanit družini, naj sporoči na zgoraj navedeni naslov. — Uršula Plesničar, begunka na Raki št. 62, Dolensko išče svoje. — Anton Gorjup, Wagner pri Lipnici, baraka št. 49, Štajersko, išče svojo ženo Marijo Gorjup s 4 otroci, doma s Kanalskega vrha. — Janez Humar iz Banjšič sv. Duha se nahaja v Vipavi št. 22.

Colja Franc, gostilničar iz Soteske 145 pri Rihemberku sporoča svoj sedanji naslov: Schw. Feldart.-Rg. Zamski dvur. Lazne Belohrad, Češko.

Podal šanje podpisovalnega roka za 7. vojno posojilo.

Kakor pri dosedanjih vojnih posojilih se je tudi povodom sedanjega, 7. vojnega posojila, od raznih strani iz občinstva in podpisovalnic izrazila nujna želja, da bi se podpisovalni rok podaljšal. Finančni minister je zato dovolil, da se smejo podpisati za 7. vojno posojilo sprejemati tudi še po preteku podpisovalnega roka, ki je označen na prospektu, vendar pa samo do sobote, 15. decembra 1917 opoldne. Po tem roku bo poštnohranišnični urad sprejemal edino-le še podpise javnih korporacij, ustanov in fondov, za katere teko pogajanja že sedaj, in zbiralne podpise.

Kandidat za ministrstvo na Poljskem.

Poljski listi poročajo, da so pogajanja o imenovanju bodočih poljskih ministrov tako napredovala, da se imenovanja v kratkem izvrše. Kot kandidata navajajo naslednja imena: pravosodje Bukowiecki ali Parczewski, nauk Brudrinski, notranje stvari Mikulowski-Pomorski, finance Michalski, trgovina Wierzbicki, poljedelstvo Wieniawski, aprovizacija Stecka ali grof Henrik Potocki; kandidatura grofa Adama Tarnowskega za notranjega ministra ne prihaja več v poštev.

Gospodarske beležke.

Nakupovanje konj iz proste roke. Po vseh okolišnih vojaških poveljih bo vojaška uprava zopet nakupovala konje. Posestnikom konj z razvidnicami, ki hočejo iz kakršnegakoli vzroka svoje konje oddati, je dano na prosto, svoje konje ponuditi na prodaj komisiji, ki bo uradovala v njihovem nabornem okraju. Vojaška uprava bo nakupovala konje vseh vrst.

Cene živil v zasedenih krajih na Italijanskem so, kakor poročajo vojaki, naslednje: 1 kg sira 4 K, 1 kg moke 80 vin., 1 kg čokolade 4 K, 1 kg mila 2 K, 1 kg masti 4 K, 1 kg olja 3 K, 1 kg riža 1 K. Primanjkuje samo premoja in sladkorja.

Oprostitev tretjine zaporov podvrženega bombaževga blaga in perila za nadrobno prodajo podlog ter pridatkov za konfekcijo. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opozarja na naslednji razpis c. kr. trgovskega ministrstva: Po § 3 in 4 ministrske odredbe z dne 30. oktobra 1917, drž. zak. št. 418 je 20 odstotkov pri nadrobni trgovcih se nahajajočega oddaja podvrženega bombaževga blaga, nadalje 50 odstotkov pri obrtnikih se nahajajočih podlog in pridatkov, kolikor se rabijo v lastnem obrtu, izvzetih od oddajne dolžnosti. Dejansvena prodaja ali predelovanje onega blaga, katerega ni oddati pri gornjem izjemnem predpisu, je na v toliko omejena, v kolikor je bombažasto blago in moško perilo po ministrski odredbi z dne 31. avg. 1916 pod zaporo ter se sme le na podlagi vsakokratnih odredb c. kr. trgovskega ministrstva prodajati in uporabljati. C. kr. trgovsko ministrstvo je sedaj odredilo, da je za čas do vstetega 31. januarja 1918 prost in ga je torej dovoljeno odprodati: 1. Tretji del onih 20 odstotkov bombažastega blaga in perilnih predmetov, ki jih nadrobni po zgoraj navedeni odredbi s 30. oktobra 1917 sme obrtati. Prodaja te tretjine pa se sme izvršiti le ob izpolnitvi naslednjih pogojev: 1. O vsaki posamezni prodaji se morajo voditi posebni zapiski; 2. nadrobne prodajne cene ne smejo presežati cen, ki jih je pred 31. avgustom 1916 trgovci dosegali za enako blago in 3. posameznemu porabniku se ne sme prodati več nego 20 m blaga ali pol tucata perilnih predmetov. — II. Tretji del onih 50 odstotkov podlog in pridatkov, ki jih po navedeni odredbi krojačem, konfekcionarjem in drugim obrtnikom ni treba oddati. Ta dopustitev pa velja samo za konfekcijske namene, izrecno se opozarja, da je ta dopustitev kakor za prodajo na drobno tako za konfekcijo vezana na določbe ministrske odredbe z dne 21. septembra 1917, drž. zak. št. 383, tičeče se obveznosti kupovalca za lastno porabo, da se izkaže s potrdilom potrebe.

Pri Hranilnici kmečkih občin v Ljubljani so prijave VII. avstrijske 5 in polodstotno vojno posojilo sledeče stranke: I. 40letno: Župni urad Šmartno p. Tuhinju 1050 K; župni urad Komenda 250 K; župni urad Slavina 800 K; obč. na Trebeljevo 500 kron; neimenovani 13.000 K; 3400 K in župni urad Vrabče 1200 K. II. 8letno: Župni urad Kamna gorica 3000 K; župni urad Sorica 4000 K; šolska občina Slavna 1000 K; župni urad Križ pri Trzinu 5000 K; župni urad Selca 10.000 K; župni urad

Predosljje 5000 K; župni urad št. Vid pri Zatičini 6000 K; župni urad Gorice 4000 K; neimenovani 2000 K; 3000 K; 1000 K; 5000 kron in 2000 K; župni urad Studeno 2000 kron; župni urad Bohinjska Bistrica 8000 kron; župni urad Vrhovnika 14.000 K; župni urad Slavina 6000 K in župni urad Vrh sv. Treh Kraljev 5000 K. Za nadaljne prijave se priporoča Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani.

Češka industrijska banka je podpisala za svoj lasten račun 8.000.000 K avstrijskega vojnega posojila. Pri ljubljanski podružnici so podpisali med drugimi sledeči gg. in zavodi: Anton Kobi, parna žaga in mlin, Breg, Borovnica, 20.000 K. Zadruga zveza, Ljubljana, 100.000 K. Trije neimenovani zavodi na Kranjskem skupno 226.000 K. Hranilnica in posojilnica, škofja Loka 10.000 K. Knezoškofski ordinarijat v Ljubljani 7500 K. Anton Kaloušek, c. kr. poročnik, Esztergom, 3000 K. Karl Kumer, župnik, Kranj, 500 K. Franc Berlec, c. kr. stražmojster in posestnik, Kandija, 50 K. A. & E. Skaberne, Ljubljana, 15.000 K. J. Jeriha 1000 K. M. Sušnik, župnik, Rovte, 100.000 K. — Skupaj na vsa vojna posojila 151.600 K. V. G. Ljubljana, 50.000 K.

Nadaljne prijave sprejema ter daje radevolje vsa potrebna pojasnila uradno subskripcijsko mesto Češka industrijska banka, podružnica v Ljubljani.

Pri Jadranski banki, podružnici v Ljubljani, je bilo dosedaj podpisane K 2.398.050. — VII. vojnega posojila. Med drugimi so podpisali: I. Jalen K 10.000; neimenovani K 5000; Anton Rihar K 1000; Posojilnica za Ilirsko-bistriški okraj v Trnovem K 50.000; Anton Faturo K 1000; Janez Borštnar K 1000; Fran Knaflič K 15.000; dr. Anton Breclj K 1000; Oroslov Ilesič K 1000; Josip Borštnar K 1000; V. H. Rohman K 3000; Josip Cukljati K 2000; Jos. Zidar K 10.000; Mih. Omanen K 2000; Mestna hranilnica v Kamniku K 30.000; neimenovan denarni zavod K 500.000.

— Zaloge crehov letine 1917 so po odredbi vlade pod zaporo. Izvzeti so listi orehi, ki jih potrebujejo posestniki v svojem gospodarstvu; iz svojih zalog smejo prodati neposrednim porabnikom enemu in istemu k večjemu 10 kg orehov.

Kako je v Mirnu pri Gorici.

(Konec.)

Mudilo se nama je, da prideva na levi breg Vipave. Pa kako? V Prvačini že nama je nekdo povedal, da je v Otoku čez jez most in se napraviva od cerkve, da greva po cesti poleg Marušičeve hiše, toda cesta je spremenjena v strelske jarke in skakaje čez prideva srečno zopet k Vrtojbi. Tu so imeli Italijani mogočne kaverne pod zemljo, cela stanovanja so tu pripravljena, vsakovrstnega vojnega materijala leži na okoli. Previdnosti je treba, da ne stopiš na ročne granate, ki leže povsod raztresene. Od razstreljenega mostu je še na obeh straneh nekaj, v sredini greš po jezu. Noč se bliža in ko prideva čez Marmoljevo dvorišče na cesto, greva proti »Občinskemu domu« in tu zaslišiva prvo govorjenje. Vstopiva! Res, naši stari znanci, gospodje orožniki so se tu nastanili. Postregli so nam po svojih močeh in skrbeti treba za prenočišče. Ni veliko delal Dve postelji italijanskih vojakov, kakršnih leži povsod okoli, in par odej, pa je ležišče pripravljeno. Okna je treba zabiti z odevami. To delo preskrbi g. stražmojster Simčič, pa je gotovo. Seve udobno to ležišče ni. Ozko, no obeh straneh te tišče lesene stranice in ponoči še muzika moga g. sobrata v različnih »dur« in »mol« akordih mi ne dovoli preveč se odpočiti, toda, saj je tu bila vojna vihra. Zjutraj na noge in maševati! Pa kam? V Gorico! In res se nama je posrečilo pri uršlinkah.

Nazaj gredé iz Gorice si se ogledava natančneje Miren. Hiše ob tržaški glavni cesti so vse več ali manj razbite od granat. Naj jih omenim. Lahova (Jožef) pol razvalina, Budinova po koncu, toda notranost hudo prizadeta, Nemec — razbita, Budin (gostilna) še po koncu, notranjost razbita; Slovenčeva — po koncu, ima še streho, notranjost hudo prizadeta, Beltram — prizadeta, Špacapan Katarina — razvalina; Špacapan Albin — uničena; Budinova (posojilnična) uničena; kjer je stanoval Budinova pred odhodom — razvalina; Lahova (dominik) v zelo slabem stanju, Drufovka pokončana, Ferfoljeva (Gurež) zelo slaba; čevljarska zadruga malo boljše; Marmoljeva še precej dobra, bi se dala popraviti za stanovanje; Kogojeva — prav tako; Frančeskin-Kovačeva po koncu s streho; Občinski dom dober; zraven Lestanova razvalina, ima še zadnjo steno; Cotičeva in Beltramova še precej ohranjene. Na cesti pri Stanti so imeli Lahovi baterije kanonov osmih. Tomšičeva hiša na zunaj še dobra; Štanta Baziljeva kaže samo zadnjo steno. Pavletičeva vil aje popolnoma razbita. Hiše pri Stanti so večinoma razbite, nekatere razvaline. Sandrin-tovarna brez strehe, Japnišče je večnoma vse razbito. Pod Lipo so napravili Lahovi vodovod na Kras. — Dva hidranta sta ostala cela, niso imeli časa ju razstreliti. — Na Bregu imajo nekatere hiše še strehe, kako je v notranjosti, ne vem, nisem imel časa pogledati.

Sploh naj omenim: nihče naj ne misli, da bi se moglo čez zimo v Mirnu stanovati, ker, kjer so še hiše v kolikor toliko vporabne, so pa brez oken in vrat. Tudi so ob cesti povsod na oknih vreče napolnjene z zemljo, Lah so se namreč pripravili na obrambo vsake hiše ob cesti. Za silo bi se dale morda popraviti Marmoljeva, Občin-

ski dom, Cotičeva, Frančeskinova, Beltramova, Tomšičeva, vse druge potrebujejo temeljite poprave in novih zidov!

Orehovlje je popolnoma razbito in nudi žalosten pogled. Kaj naj svetujem? Bodite čez zimo, kjere ste se več ali manj nanjo pripravili — v Mirnu ni hrane ni stanovanja, ni orodja za obdelavo polja, ni gnoja itd. Na spomlad bi bilo dobro, da bi se vsaj zgodnji krompir vsadil. Pa počakajmo, kaj se bo z nami, upajmo, v kratkem, ukrenlo.

Z. A. G.

Razne novice.

Miši zgrize 20.000 levov. V tirnovski okolici na Bolgarskem je imela neka kmetica spravljene doma za 20.000 levov bankovcev. Denarja so se lotile miši in ga zgrizele tako, da je dobila žena v narodni banki za zgrizene bankovce le 5000 levov.

Grozen roparski umor. V občini Dride na Rumunskem so našli umorjeno ženo Cebetaru in vseh četvero njenih otrok. Izvršil se je roparski umor. Zločinca še niso izsledili.

Surovo maslo namesto petroleja. Poljski list v Lešinu poroča, da uporablja ljudstvo po hribih, ker nedostaja petroleja, za razsvetljavo nesojeno surovo maslo. Maslo daje slabo rumeno luč, ki pa kmetickemu ljudstvu za njegovo delo popolnoma zadostuje. Razen tega uporabljajo maslo kot kolomaz. — Olomški »Pozor« poroča, da po deželi že dolgo uporabljajo maslo za večno luč v cerkvah.

Vlom v palačo nemškega cesarja na Wilhelmshöhe. V ponedeljek ponoči so vdrli dosedaj neznani vlomci v grad nemškega cesarja Wilhelmshöhe, odkoder so odnesli mnogo dragocenih ur, bronc, orožja in drugih umetnin v vrednosti 100.000 mark.

Pretežke cigare so kadili v soboto na dunajskem cesarskem dvoru. Tam se je vršila pojedina na čast delegatov nemškega Rdečega križa. Po pojedini so dobili gostje amodče, ki so bile tako težke, da sta se dva udeležnika pojedine onesvestila. Morali so ju z rešilnim vozom prepeljati domov.

Ugotovitev privatnih zalog živil se bo vršila na Ogrskem. Kakor poročajo iz Budimpešte, je minister za prehrano grof Hadik odredil, da se morajo po celi deželi izvršiti preiskave, v koliko so si posamezni privatniki nabavili preveč živil. Ta živila jim bodo brez odškodnine odvzeta. Če bo le res.

9. c. kr. avstr. razredna loterija. Zrebanje 1. razreda se vrši 12. in 13. decembra t. l. Cene srečk: za 1/2 40 K, 1/3 20 K, 1/4 10 K, 1/5 5 K. — Srečke za to Zrebanje priporoča Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani kot poslovnica c. kr. avstr. razredne loterije in njene podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Gorici (t. č. Ljubljana) in Celju.

Razdeljevalni načrt za dežtev nagrad rejcem bikov in mrjascev 1. 1917, ki ga priredi Deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani. Delitev nagrad se vrši: dne 3. decembra v Domžalah, Grosupljem, Škofljoki; dne 4. decembra v Kamniku, Ribnici; dne 5. decembra v Kranjski gori, Dobropoljah, Zatičini; dne 6. decembra v Bohinjski Bistrici, Trebnjem, Kočevju; dne 7. dec. v Lescah, Mokronogu; dne 10. dec. v Kranju, Novemestu; dne 11. dec. v Selcah, Kostanjevici; dne 12. dec. v Trati nad Škofjoloko, Črnomlju; dne 13. dec. v Medvodah, Litiji; dne 14. dec. v Brezovici pri Ljubljani, Zagorju ob Savi; dne 15. dec. v Logatcu, Radečah; dne 17. dec. v Rakeku; dne 18. dec. v Št. Petru na Krasu; dne 19. dec. v Razdrtem pri Postojni; dne 20. dec. v Vipavi. Prižene naj se vedno na isti kraj, ki je bivališču reja najbližji in najprikladnejši.

3131

Izgubil se je

v četrtek zvečer od magistrata do južnega kolodvora — majhen zavitek s štirimi rutami. Pošten najditelj naj ga odda proti nagradi g. Ant. Papež, Pred škofljo št. 15.

Delaonica

za mizarja, kolarja ali sedlarja, kakor tudi skladišče

se odda takoj. Poizve se na Poljski cesti št. 69 (bivša tovarna zveplenk) v Ljubljani.

3134

Dotična oseba, ki je dne 30. novembra pri odhodu vlaka iz Litije proti Ljubljani ob 3. uri popoldne pobrala

ogrinjalko

(plet) naj jo odda nemudoma pri g. Skubic v Hrenovi ulici št. 17, I. nadstropje, sicer bi imela sitnosti, ker so priče na razpolago.

Prodajo se

košare za premož, okviri, podobne, pregrijala, preproge, zastori, deska za likanje, lestva in razni drugi predmeti. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 3120.

IZGUBILA SE JE
v soboto, 1. t. m. ob Ljubljane do Domžal
LISTNICA
z železniško legitimacijo in večjo vsoto
denarja. Pošteni najditelj naj isto odda
proti nagradi ravnateljstvu drž. policije.

Postrežnica ali služkinja

se išče

v Gradišču štev. 8., druge stopnice,
3. nadstropje.

Stanovanje

obstoječe iz 3-4 sob in kuhinje

se išče

za takoj ali pozneje. Ponudbe na upravo
»Slovenca« pod »Stanovanje«.

Izgubil se je

v soboto, dne 1. t. m. zlati uhan z
briljanti. Pošteni najditelj naj ga odda
proti primerni nagradi ravnateljstvu c. kr.
državne policije.

Dekle

v starosti 15 do 16 let se išče kot služ-
kinja k mali družini za čas od 7. ure zju-
traj do 6. ure zvečer. Dobi južno in kosilo
ter 30 kron mesečne plače. Znati mora nem-
ško ali italijansko. Predstaviti se treba med
6. in 7. uro zvečer. Naslov pove uprava lista
pod štev. 3122.

Kovaški pomočnik

izurjen, več vsakega dela, se sprejme za
takojšnji nastop. Plača dobra.

JOŽEF KORDEŽ,

kolar in kovač,

3112

Sušak pri Reki.

Za Miklavža

vsake vrste piškoti in druge slaščice
prodaja na debelo in drobno

AL. IPAVITZ, LJUBLJANA,

3137 Židovska ulica št. 4.

IZGUBLJENA JE BILA
v soboto popoldne okoli druge ure od Go-
sposke ul. skozi Židovsko ul. čez Čevljar-
ski most do Mestnega trga

denarnica

z večjo vsoto denarja, z zlato damsko uro
ter par listinami. Ker je ura drag spomin,
se prosi poštenega najditelja, naj odda vse
skupaj na državni policiji proti visoki na-
3140 gradi.

Piškote

bonbone, čokolado, marmelado in razna
darila za Miklavža priporoča

GIZELA DARBO, LJUBLJANA,
Mestni trg štev. 13.

Brezplačno stanovanje za duhovnika

soba in kuhinja, se odda. — Naslov pove
uprava »Slovenca« pod št. 3105.

Hiša z vrtom

se prodaja. Naslov pove uprava »Slovenca«
pod št. 3098, ako se pošlje znamka za od-
govor.

Sprejme se takoj pošteno dekle kot

učenka

v trgovino mešanega blaga Karl Jenčič,
Loka pri Zidanem mostu.

Sprejme se takoj

kovač

(invalid) za kovanje konj in kmetijske dela.
Hrana v hiši. Plača po dogovoru. Ponudbe
na Ana Petek, Trbovlje II., Sp. Štajersko.

Trgovci!

Najceneje Vas stane blago naravnost
iz tovarne.

Zahtevajte cenik.

»Tabakon« najboljši tobačni nadomestek.

»Kavata« najboljši, sladki kavni nado-
mestek.

Kocke za juho, golaž itd.

Torbice za nakupovanje.

Vazelin za čevlje, maža za vozove itd.

Rudolf Cotič.

Zastopnik, Vrhnika.

Tvrdba
F. ČUDEN
v Ljubljani,
Prešernova ul. št. 1.
Priporoča še svojo
veliko zalogo ur, zlatnine in
srebrnine. Kupuje
staro zlato in srebro
in vzame po visokih cenah v zameno.
Naznanja, da cenikov za leto 1918 ne more
razpošiljati, ker istega blaga po vzorcih
ni. Izvolite se osebno ogledati in potrebno
preskrbeti, kolikor časa še zaloga traja.

Stavbni polir

potem

zidarji, tesarji in delavci

se sprejmejo proti dobri plači v trajno
delo. Hrana je preskrbljena. Stanova-
nje prosto. — Pismene ponudbe je
nasloviti na stavbenika

O. SCAGNETTI, Ljubljana, Selenburgova ulica 6.
Istotam se lahko tudi osebno priklasi.
2993

Posestvo.

V. št. 415 št. Petersko predmestje 1. del
s hišo na Dunajski cesti 60 s stranskimi
poslopji in velikim prostorom za tesarsko
in obširnimi šupami se ceno prodaja. Po-
jasnila daje dr. Rud. Bast, odvetnik, Gra-
dec, Lessingstr. 7.

Glasovirje,
planine
harmonije in
orkestrijone

S. Kmetetz
Ljubljana,
Kolodvorska ulica 26.

124

Zahvala.

Za obile dokaze tolažilnega sočutja ob prerani, nenadni smrti našega
dobrega, nepozabnega soproga, oziroma očeta, gospoda

Srečka Malenšek

nadučitelja v Zgornjem Tuhinju

izrekamo vsem, ki so se nas spomnili z izrazi sočutja, najsrčnejšo zahvalo.
Posebno zahvalo izrekamo prečast. gg. duhovnikom iz Zgornjega Tuhinja
in Šmartna, sorodnikom, domači g. učitelji, cenj. učiteljstvu iz Šmartna, Spi-
taliča, Motnika, Krašnje in Moravč, ki se niso ustrašili slabega vremena, ne
dolgega pota; slavnemu občinstvu, ki ga je v tako obilnem številu spremljalo
na zadnji poti, gasilnim društvoma iz Zg. Tuhinja in Šmartna, kakor tudi vsem
darovateljem vencev. Še enkrat: Tisočera hvala vsem!

Šmartno v Tuhinju, dne 15. novembra 1917.

3132

ZALUJOČI OSTALI.

Zahvala.

Vsem, ki so izkazali svoje sočutje bodisi tekom bolezni, bodisi ob smrti
in pogrebu naše predobre tete, gospe

Roze Spindler

izrekava najtoplejšo zahvalo. Zlasti se zahvaljujeva prečastitim gg. župnikom
Janžekoviču, Kosu in Gabercu za spremstvo ter pevskega zboru za miho na
grobnico, sploh vsem, ki so spremili nepozabno pokojnico k večnemu počitku.

Sv. Jurij ob Pesnici — Ljubljana, dne 30. novembra 1917.

Fran Spindler,
župnik.Martin Spindler,
c. kr. fin. tajnik.

3136

3129

Opravična številka A I. 290/17/13.

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin.

Pri c. kr. okrajnem sodišču v Ljubljani so na predlog dedičev lastnika na pro-
daj po javni dražbi sledeče nepremičnine, za katere so se ustanovile pristavljene
izklicne cene in sicer pod vlož. št. 216 k. o. Dobrunje vpisane:

parc. št. 342 njiva za 805 K 60 vin.

parc. št. 460 njiva s šupo in kozolcem za 1051 K 50 vin.

in parc. št. 1759/1 gozd za 633 K 12 vin.

in pod vlož. št. 35 k. o. Krakovsko predmestje obstoječe hiše št. 3 v Kladezni ulici
z dvoriščem in vrtom parc. št. 28 in 29, za katero se je ustanovila izklicna cena
v znesku 12.339 kron.

Dražba se bo vršila dne 18. decembra 1917 dopoldne ob 9. uri v pisarni
c. kr. notarja Antona Galle-ja v Ljubljani, Slovenski trg št. 2.

Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejmo.

Na posestvu zavarovanim upnikom ostanejo njihove zastavne pravice brez

ozira na prodajno ceno.

Dražbeno izkupilo je založiti v 14 dneh od dneva dražbe s 5% obrestmi v

gotovini po odbitku na račun kupnine prevzetih vknjiženih dolgov.

Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri imenovanem gospodu c. kr. notarju.

C. KR. OKRAJNO SODIŠČE LJUBLJANA, ODDELEK I.,

dne 20. novembra 1917.

Štev. 17.375.

RAZPIS

invalidske ustanove.

Občinski svet ljubljanski ima oddati 7 izpraznjenih mest Kranjske invalidske
ustanove, vsako po 63 kron na leto in z dosmrtnim vživanjem.

Pravico do te ustanove imajo Kranjci, ki so od 1. januarja 1848: leta dalje
v vojaški službi postali za zaslužek nesposobni, in sicer bivši vojaki od narednika
ali stražmojstra navzdol, naj so pripadali kateremukoli orožju avstrijske armade.

Prosilci imajo priložiti:

1. Rojstni list.

2. Potrjeno, da so postali vsled vojaške službe po 1. januarju 1848. letu
za zaslužek nezmožni.

3. Spričevalo dobrega vedenja med vojaščino in v invalidnem stanu.

4. Dokaz lastne brezpremožnosti, kakor tudi brezpremožnosti tistih oseb, ki
so nemara pravno dolžne tega prosilca podpirati.Kolekta proste prošnje je vlagati v Ljubljani pri mestnem magistratu (vložni
zapisnik), na deželi pa pri pristojnem c. kr. okrajnem glavarstvu.

najkasneje do včetega 10. januarja 1918. l.

Na zakasnele prošnje ali take, ki ne bodo imele vseh pod 1. do 4. zahtevanih
dokazil, se ne bo oziralo.

3138

MESTNI MAGISTRAT LJUBLJANSKI,

dne 27. novembra 1917.

Vse vojaške predmete!

Za preprodajalce

priporočam po znane nizkih cenah svojo zalogo

zvezd vseh vrst
port
portepjev
mod. obvez
redov
sabelj
hajonetov
mečev
kupel
pasov
čepic

rokavice
ovojaš
usnjenih gamaš
vojaškega sukna
egal. suknja
gumbov vseh vrst
in pritliklin
izgotovlj. uniform
dežnih plaščev
kozuhastih vreč
kožuho vseh vrst

čepic
znakov
rož za čep'ce
ovratnikov
vseh toaletnih in
galan. erijskih
predmetov
glavnikov
krtač
mila
zobne paste

brillantine
pudra
instrumentov za
nohe
parfumov
ogledal
brivskih aparatov
potnih
necessairejev
ročnih hročekov
valikih in malih

Splošni zavod za uniformiranje

RUDOLF BODENMULLER
Ljubljana, Stari trg 8.

3133